

Joutsan kirkonkylän osayleiskaava

Joutsan kunta

Kaavaselostus, ehdotus
27.10.2020

Joutsan kirkonkylän osayleiskaava

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISKAAVAN LÄHTÖTIEDOT.....	3
1.1	Kaava-alue.....	3
1.2	Kaavoitustilanne.....	4
1.2.1	Maakuntakaava.....	4
1.2.2	Yleiskaava.....	7
1.2.3	Asemakaava	8
1.3	Rakennusjärjestys.....	9
1.4	Laaditut ja laadittavat selvitykset	10
1.5	Alue- ja yhdyskuntarakenne	10
1.5.1	Maakunnallinen ja seudullinen tarkastelu.....	10
1.5.2	Väestö.....	10
1.5.3	Elinkeinot ja työssäkäynti.....	11
1.5.4	Palvelut	12
1.6	Luonnonympäristö.....	12
1.6.1	Topografia.....	12
1.6.2	Kallioperä ja maaperä.....	12
1.6.3	Vesistöt ja pintavedet	13
1.6.4	Pohjavesi	13
1.6.5	Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueet	14
1.6.6	EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit	16
1.6.7	Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit.....	16
1.6.8	Arvokkaat elinympäristöt.....	17
1.6.9	Linnusto	17
1.7	Maisema	18
1.8	Rakennettu ympäristö ja kulttuuriperintö	21
1.8.1	Kokonaisrakenne.....	21
1.8.2	Asutushistoria.....	22
1.8.3	Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.....	23
1.8.4	Muinaismuistot	27
1.9	Virkistys	27
1.10	Liikenne	28
1.11	Yhdyskuntatekniikka.....	30
1.12	Ympäristön häiriötekijät	31
1.13	Maanomistus.....	33
2	YLEISKAAVAN TAVOITTEET.....	35
2.1	Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet	35
2.2	Maakunnalliset tavoitteet	35
2.2.1	Keski-Suomen maakuntakaavan tavoitteet	35
2.2.2	Muut maakunnalliset tavoitteet	36
2.3	Kaavalle asetetut lähtökohtatavoitteet.....	36
2.4	Prosessin aikana syntyneet tavoitteet.....	36
3	YLEISKAAVAN MITOITUSPERUSTEET.....	37
3.1	Mitoitusrantaviiva	37
3.2	Kantatilojen uudet saunarakennukset	37

3.3	Tausta-alueen rakennusoikeus.....	38
3.4	Järvien mitoitus.....	38
4	YLEISKAAVAN SISÄLTÖ.....	39
4.1	Yleiskaavan kuvaus.....	39
4.2	Kokonaisrakenne ja mitoitus.....	39
4.3	Sisältö maankäyttömuodoittain.....	40
4.3.1	Asuminen.....	40
4.3.2	Palvelualueet.....	41
4.3.3	Työpaikka- ja teollisuusalueet.....	42
4.3.4	Virkistys.....	42
4.3.5	Loma-asuminen.....	43
4.3.1	Liikenne.....	43
4.3.2	Erytisalueet.....	44
4.3.3	Kulttuuri- ja luonnonympäristö.....	45
4.3.4	Maa- ja metsätalous.....	46
4.3.5	Muut alueet.....	46
4.3.6	Muut merkinnät.....	47
4.3.7	Yleismääräyksiä.....	47
5	YLEISKAAVAN SUHDE MUIHIN SUUNNITELMIIN.....	49
5.1	Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.....	49
5.2	Suhde maakuntakaavaan.....	49
5.3	Suhde kuntastrategiaan.....	50
6	YLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	51
6.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen.....	51
6.2	Vaikutukset liikenteeseen.....	53
6.3	Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen.....	54
6.4	Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin.....	54
6.5	Vaikutukset maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.....	56
6.6	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.....	59
7	YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN.....	61
7.1	Yleiskaavan oikeusvaikutukset.....	61
7.2	Yksityiskohtainen suunnittelu.....	61
8	YLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET.....	63
8.1	Suunnitteluorganisaatio.....	63
8.2	Suunnittelun vaiheet.....	63
8.3	Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset.....	64
8.4	Kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen tehdyt tarkistukset.....	65

Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

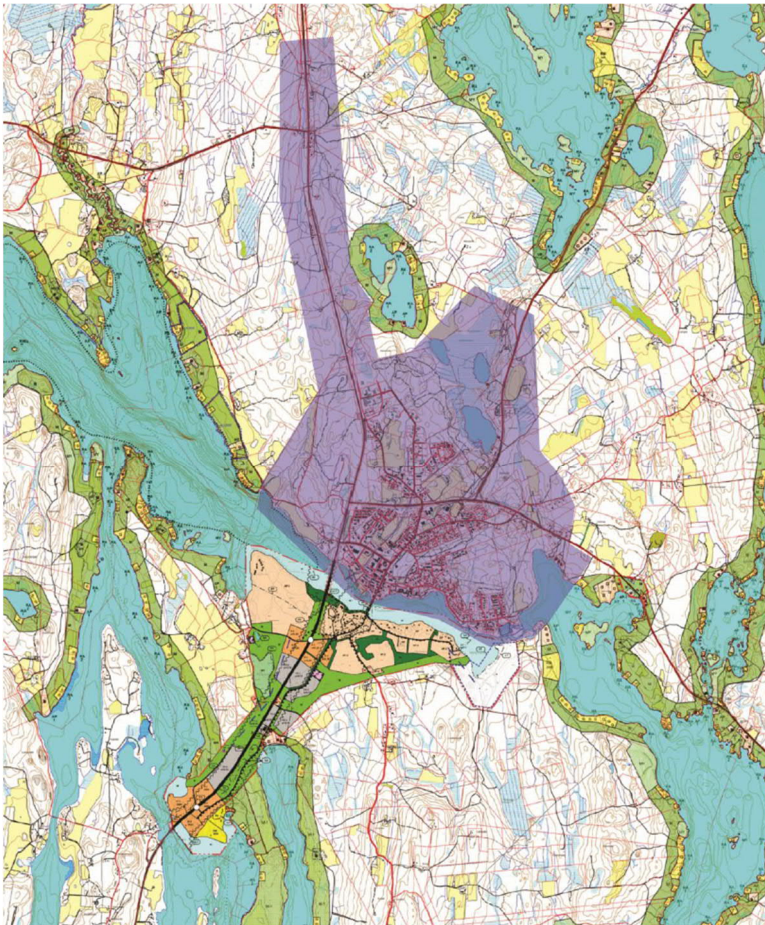
Liite 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Liite 2	Luontoselvitys
Liite 3	Maisemaselvitys
Liite 4	Valtatien 4 parantaminen Joutsan kohdalla, aluevaraussuunnitelma
Liite 5	Emätilatarkastelu
Liite 6	Osayleiskaavakartta, yleiskaavamerkinnot ja -määräykset pienennös
Liite 7	Palautteet ja vastineet
Liite 8	Asemakaavavaranto
Liite 9	Hulevedet

**Joutsan kirkonkylän osayleiskaava
Joutsan kunta****Kaavaselostus, ehdotus****1 YLEISKAAVAN LÄHTÖTIEDOT****1.1 Kaava-alue**

Osayleiskaava-alue sijaitsee Joutsan kunnassa Keski-Suomen maakunnassa. Rajanaapureina ovat Hartola, Hirvensalmi, Jyväskylä, Kangasniemi, Luhanka, Pertunmaa ja Toivakka.

Osayleiskaava-alue käsittää Angesselän ja Joutsansalmen vesistöjen pohjoispuoleisen Joutsan kirkonkylän taajaman ja sen lähialueet sekä Valklampien ja Koiralampien ympäristöt. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu valtatie 4 varsi Joutsansalmesta Lamminmäelle noin 7 kilometrin matkalta.

Alue on pinta-alaltaan noin 13,3 km². Osayleiskaavan tavoitevuosi on 2040.

Kuva 1. Joutsan kirkonkylän osayleiskaavan aluerajaus.

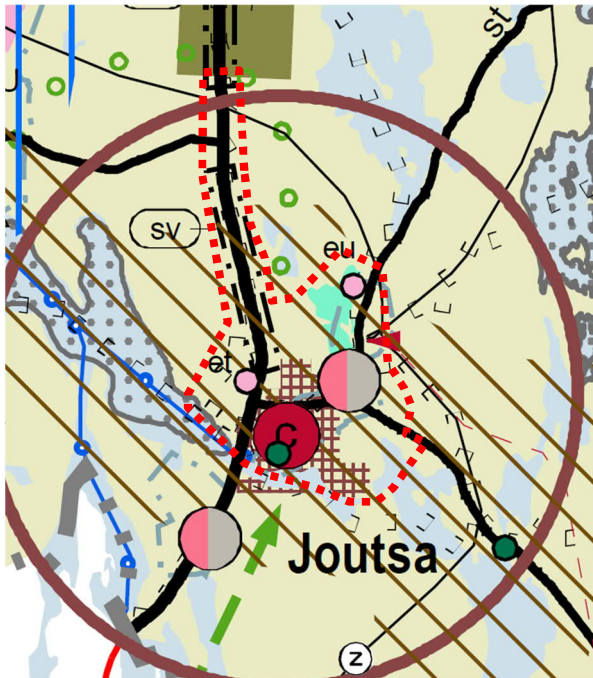
1.2 Kaavoitustilanne

1.2.1 Maakuntakaava

Suunnittelualueella on voimassa Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava (lainvoimainen 28.1.2020), mikä on korvannut kaikki aikaisemmat maakuntakaavat eli Keski-Suomen maakuntakaavan 1., 2., 3. ja 4. vaihemaakuntakaavat.

Maakuntakaavassa yleiskaava-alueelle on osoitettu Kettuvuoren olemassa oleva ja tulevaisuuden *moni-puolinen työpaikka-alue* seututien 428 (Pertunmaantien) ja seututie 616 (Kangasniementien) risteykseen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen toimivuuden turvaamiseksi tarvittavat rinnakkaistie- ja eritasojärjestelyt ja turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Valtatietä 4 tulee kehittää käyttäjälähtöiseen palvelusajatteluun perustuen siten, että varmistetaan etenkin pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Tiellä tulee varautua kevytväyläjärjestelyihin taajamien ja kylämäisen asutuksen kohdalla sekä eritasoliittymiin, rinnakkaistie- ja liittymäjärjestelyihin sekä lisäkaistoihin/ohituskaistoihin. Valtatielle 4 on osoitettu *kehittämisakseli*, joka on osa EU:n TEN-T-ydinliikenneverkkoa. Tämä tulee ottaa huomioon alueidenkäytön suunnittelussa, missä on varauduttava valtatie kehittämissä TEN-T-ydinliikenneverkon vaatimusten mukaisena. Kehittämisakseli on myös *joukkoliikenteen laatukäytävä*, jonka liityntäyhteyksiä ja -pysäköintiä tulee kehittää.

Kuva 2. Ote Keski-Suomen tarkistetusta maakuntakaavasta. Kaava-alueen likimääräinen sijainti on osoitettu punaisella katkoviivalla. Lähde: Keski-Suomen liitto

Seututiet 610, 616 ja 428 on huomioitu maakuntakaavassa.

Joutsa on osoitettu *seutukeskukseksi*.

Joutsan kirkonkylä on *seudullisesti merkittävä tiivistettävä taajama*, jota ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Taajamaa ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Kehittämissä hyödynnetään olemassa olevaa rakennetta kiinnittäen huomiota viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tarpeet sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja luonnonsuojelun kohteet. Taajamarakenteen laajeneminen vt:n 4 länsipuolelle edellyttää eritasoliittymää. Taajaman pohjoisosien suunnittelussa tulee ottaa huomioon varalaskupaikan vaatimat suoja-alueet.

Lisäksi Joutsan keskustassa on *keskustatoimintojen kohdemerkintä (C)*, jolla osoitetaan kaupunkitasoisen tai seudullista merkitystä omaavan taajaman keskustatoimintojen alue. *Keskustojen kehittä-*

missä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisuudesta kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kohdemerkinnällä osoitettu alue on määriteltävä

yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että muodostuu eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Yleiskaava-alueen eteläpuolista vesistöä ja itäpuolista voimalinjaa pitkin sekä vt 4 varteen on osoitettu ohjeellinen *moottorikelkkailun runkoreitistö*.

Suunnittelualueen pohjoisreunalta lähtee *ohjeellinen ulkoilureitti*, mikä kuuluu Keski-Suomen maakuntaan ja eräisiin muihin sitä tukeviin ulkoilureitteihin.

Joutsan keskustasta lähtee *veneväylä*, joka on veneilyä palveleva runkoväylä.

Olemassa olevat *voimalinjat* (z) on osoitettu maakuntakaavassa. Lisäksi Joutsan-Kuortti -välille on osoitettu *voimalinjan yhteystarve* (110 kV), mikä varmistaa Joutsan ja Pertunmaan sähkönsaantia.

Joutsan, Leivonmäen ja Luhangan seudullinen jätevedenpuhdistamo on soitetu *yhdyskuntateknisen huollon alueeksi* (et).

Yleiskaava-alueelle sijoittuu *maakunnallisesti tärkeä Joutsan pohjavesialue*. Pohjavesialueelle ei saa sijoittaa pohjaveden pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavia laitoksia ja toimintoja eikä maa-ainesten ottoa.

Suunnittelualueen pohjoisosassa on itä-Päijänteen RHY:n *ampumarata* (eu).

Valtatien varalaskupaikoille on osoitettu *suojavyöhykkeet* (sv). Lentoliikennettä palvelevien varalaskupaikkojen ja nousuteiden suojavyöhykkeelle ei tule osoittaa asumista tai muita meluherkkiä toimintoja. Alueen maankäytön suunnittelussa on *varauduttava kattavan rinnakkaistiestön toteuttamiseen. Lentoes-teen muodostavista mastoista ja rakenteista on pyydettävä puolustusvoimien lausunto sekä ilmailulain 1194/2009 165 § mukainen lausunto Trafilta*.

Joutsan taajama ja sitä ympäröivät ranta-alueet kuuluvat *kulttuuriympäristön vetovoima-alueeseen. Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön*.

Joutsan *Jousitien keskusraitti* on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. *Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Alueen käyttöä on ohjattava siten, ettei näitä arvoja heikennetä*. Maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä on Huttula, Joutsan talomuseon alue, Rauhalan pappila ja Österbergin mylly. *Joutsan kirkko* on kirkkolaila (1054/1993, 2013/895) suojeltu kirkko.

Angesselkä-Puttolanselkä Natura-alue (FI0900143) on maakuntakaavassa osoitettu Natura 2000-alueeksi.

Maakunnallisesti arvokas ja soidensuojelullisesti arvokas Valklamminsuo on osoitettu *luonnonsuojelualueeksi*. Alue on Naturaan ja suojeluohjelmiin kuulumaton alue, jonka toteutus perustuu vapaaehtoisuuteen. Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja.

Lisäksi maakuntakaavassa on annettu koko maakuntaa koskevia suunnittelumääräyksiä, joista kirkonkylän osayleiskaavaa koskevat seuraavat määräykset:

- **Biotalous**
Maa- ja metsätalous sekä turvetuotanto tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että kulloinkin voimassa olevassa Keski-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa esitetyt vesienhoidon tavoitteet saavutetaan.

- Vähittäiskaupan suuryksikkö

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²
- erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²

Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

- Uusiutuva energia

Asuin-, kauppaa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvittävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

- Erityistoiminnot

Vaarallisia kemikaaleja käyttävää tai varastoivaa laitosta ympäröivän konsultointivyöhykkeen yksityiskohtaiseen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen, kuten asuinalueiden, vilkkaiden liikenneväylien, yleisölle tarkoitettujen kokoontumistilojen ja sairaaloiden sijoittumista vyöhykkeen sisälle on kaavaa laadittaessa pyydettävä kunnan palo- ja pelastusviranomaisen ja tarvittaessa TUKES:n lausunto.

- Kulttuuriympäristö

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännekohteet ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

- Luonnonvarat

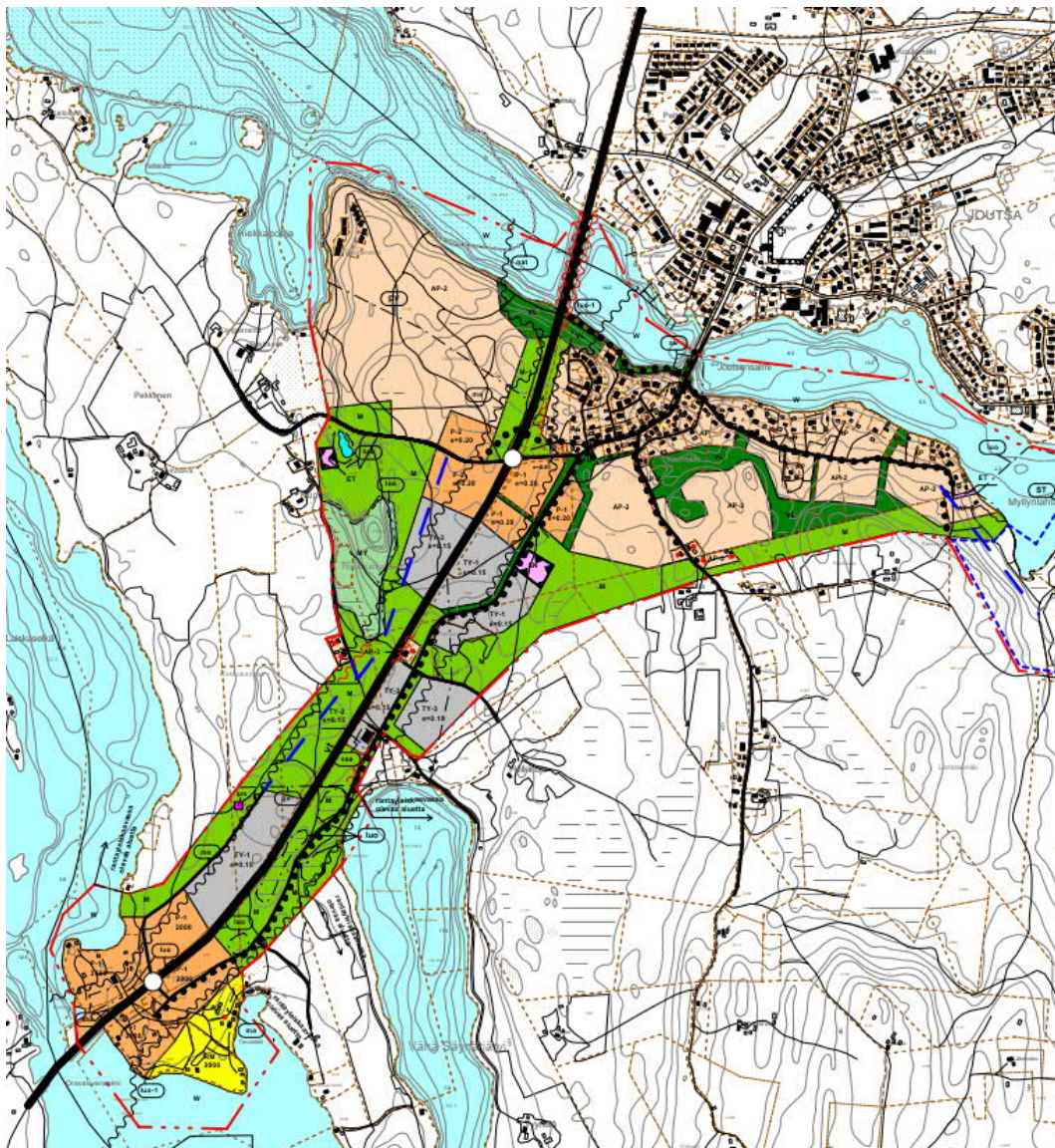
Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene. Pohjavesiluokituksen alueet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

1.2.2 Yleiskaava

Yleiskaava-alueella on voimassa oikeusvaikutukseton aluevaraustyyppinen yleiskaava 1990-luvun alusta.

Joutsan taajaman ja vt 4:n varren yleiskaava on ollut valmisteilla vuosina 2006-2007.

Oravakivi-Karimäki osayleiskaava on hyväksytty kunnanvaltuuston päätöksellä 12.5.2008 §35, voimaantulopäivä on 2.7.2008. Kirkonkylän osayleiskaava rajautuu etelässä Oravakivi-Karimäki osayleiskaavaan. Oravakivi-Karimäki osayleiskaavan selostuksen mukaan kaavassa on osoitettu Oravakiven alueelle palveluille likimäärin rakennusoikeutta 11 000 k-m², matkailupalveluille 3500 k-m² ja teollisuudelle 14 000 k-m². Karimäen alueelle on osoitettu palveluille 35 000 k-m², teollisuudelle 35 000 k-m² ja asumiselle noin 120 000 k-m².

Kuva 3. Ote Oravakivi-Karimäki osayleiskaavasta. Alueella on runsaasti vielä asemakaavoittamattomia työpaikka-aluevarauksia ja asumisen aluevarauksia. Alueet ovat pääosin yksityisten omistuksessa.

1.2.3 Asemakaava

Valtatien 4 itäpuolella on voimassa useita eri aikana valmistuneita asemakaavoja. Osayleiskaavan ehdotusvaiheessa on arvioitu asemakaavavaranto, jonka tulokset on esitetty seuraavien sivujen taulukoissa ja kaavaselostuksen liitekartalla.

Asemakaavoitettuja vielä rakentamattomia yritystontteja on yhteensä 17 kpl (15 kpl osayleiskaavan alueella). Näille arvioidaan mahtuvan 80-200 työpaikkaa. Rakentamattomista yritystonteista yksi on yksityisen omistama, muut kunnan omistuksessa.

Asemakaavoitettuja vielä rakentamattomia asuin-liikerakennusten tontteja on yksi Pertunmaantien pohjoispuolella. Se on yksityisen omistuksessa.

Asemakaavoitettuja vielä rakentamattomia erillispientalojen rakennuspaikkoja on yhteensä 112 kpl. Näistä kaava-alueella on 47 kpl ja Karimäen puolella 65 kpl. Näille arvioidaan mahtuvan yhteensä noin 420 asukasta. Karimäen puolella kunnan omistuksessa on 30 rakennuspaikkaa ja kaava-alueella 28 rakennuspaikkaa.

Asemakaavoitettuja vielä rakentamattomia paritalojen, kytkettyjen pientalojen rakennuspaikkoja on 6 kpl ja rivitalojen rakennuspaikkoja yhteensä 4 kpl. Näille arvioidaan mahtuvan noin 80 asukasta. Rakennuspaikat ovat kunnan omistuksessa.

Asemakaavavarantoa on jäljellä noin 500 asukkaalle.

Osayleiskaava-alue	Rakentamattomat, asemakaavoitetut rakennuspaikat			
	Yritystontit	Asuin-liikerakentaminen AL	Asuminen AO	Asuminen AP/AR
Teollisuustien läheiset yritysalueet	15			
Pertunmaantien pohjoispuoleiset asuntoalueet		1	12	5 (1 AR)
Jousitien pohjoisosa ja Huttulantien varsi			6	
Rantatien eteläpuolinen alue			11	
Savontien läheiset alueet			3	2 (AR)
Hautausmaan eteläpuolinen, Myllytien pohjoispuolinen alue			6	2 (AP)
Sammalkiventie			6	
Myllytien itäpää			3	1 (AR)
Yhteensä	15	1	47	10

Karimäki	Rakentamattomat, asemakaavoitetut rakennuspaikat			
	Yritystontit	Asuin-liikerakentaminen AL	Asuminen AO	Asuminen AP/AR
Köysitien yritysalue	2			
Jousitien pohjoispuoleiset asuntoalueet			14	
Everstinmäki			28	
Jääkärintien läheiset asuntoalueet			23	
Yhteensä	2	0	65	0

1.3 Rakennusjärjestys

Joutsan kunnassa on voimassa 01.02.2012 päivätty rakennusjärjestys, jonka kunnan valtuusto on hyväksynyt 19.12.2011 (§ 69).

1.4 Laaditut ja laadittavat selvitykset

Suunnittelualueelta ja lähiympäristöstä on valmistunut ja käytössä osayleiskaavatyöhön seuraavia selvityksiä:

- Keski-Suomen strategia 2040, Keski-Suomen liitto, 2014
- Joutsan strategia 2020-2025, Joutsan kunta
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY-inventointi, Museovirasto, 2009
- Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016, Keski-Suomen museo, 2016
- Jousitien kulttuuriympäristöselvitys, Joutsan kunta, Arkkitehtitoimisto Anna-Liisa Nisu, 2016
- Historiallisen ajan muinaisjäännösten arkeologinen inventointi Keski-Suomessa 2004, Keski-Suomen museo
- Keski-Suomen liikennekäytäviin tukeutuvat kehittämisalueet 2016, Kohateam Oy
- Pro Gradu -tutkielma, Saavutettavuus ja pendelöinti, Nelostien parantamisen vaikutukset alueellisten työmarkkinoiden toimintaan, Tuukka Petäjä, 2015
- Valtatiekäytävän 4 ja 29 kehittämisen periaatteet välillä Helsinki-Tornio/Haaparanta (2020)
- Valtatien 4 parantaminen Joutsan kohdalla, Joutsan kunta, Aluevarausuunnitelma, ELY-keskus raportteja 16/2019
- Keskipohjolan kuljetus selvitys 6/2013, Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen maakuntakaavaan ehdotetut ampumaradat 2015, LJ Kartat tmi, 2015
- Joutsan pohjavesialueen suojelusuunnitelma, 2010
- Yleiskaavan kaupallinen selvitys, Kirkonseudun asemakaavan muutoksen kaupallisten vaikutusten arviointi, FCG, 2011
- Joutsan rantaosayleiskaava ja sen mitoitusraportti, Joutsan kunta, 2005
- Nykyiset vesi- ja viemäriverkostot (johtokartta), Joutsan kunta

1.5 Alue- ja yhdyskuntarakenne

1.5.1 Maakunnallinen ja seudullinen tarkastelu

Suunnittelualue sijaitsee Joutsan kunnassa Keski-Suomen kaakkoisosassa. Rajanaapureina ovat Hartola, Hirvensalmi, Jyväskylä, Kangasniemi, Luhanka, Pertunmaa ja Toivakka. Joutsan kirkonkylältä Keski-Suomen suurimpaan kaupunkiin Jyväskylään on matkaa noin 70 km.

1.5.2 Väestö

Joutsan seudun väestömäärä on laskussa. 2000-luvulla väestönmäärä on vähentynyt noin 880 asukkaalla (-19 %). Vuonna 2017 Joutsan väkiluku oli 4 567 ja asukastiheys 5,34 hlö/ km² (Tilastokeskus).

Joutsan seutu on suosittua vapaa-ajan asuntojen aluetta. Vuonna 2009 seudulla oli yhteensä 3 218 kesämökkiä.

Väestökehitys:

	1990	2000	2010	2015	2017	2019
Joutsa	5 920	5 450	5 053	4 688	4 567	4 377
Keski-Suomi	257 967	265 683	273 637	275 780	276 031	275 104

Leivonmäen kunta liittyi Joutsaan vuoden 2008 alusta. Leivonmäen kunnan asukasmäärä oli noin 1100 asukasta vuoden 2007 lopussa.

Tilastokeskuksen uusimman (2015) väestöennusteen mukaan Keski-Suomen maakunnan väestömäärä kasvaa vuosina 2015-2040 noin 3 300 asukkaalla (+1 %). Väestön kasvu tapahtuu Jyväskylän seudulla. Joutsan kunnan väestönmäärä vähenee noin 830 (-18%) asukkaalla vuosina 2015-2040.

Väestöennuste:

	2020	2025	2030	2035	2040
Joutsa	4 442	4 256	4 100	3 972	3 858
Keski-Suomi	277 274	278 689	279 574	279 547	278 779

Väestön ikärakenne oli vuonna 2019 seuraava:

Ikärakenne / osuus väestöstä	Joutsa	Keski-Suomi
alle 15 -vuotiaat	10,7 %	15,7 %
15 - 64 -vuotiaat	50,9 %	61 %
yli 64 -vuotiaat	38,4 %	23,3 %

Kuntien välinen muuttotappio oli Joutsassa -23 henkilöä v. 2019. Syntyvyyden enemmitys oli -66 henkilöä v. 2019.

Kunnan taajama-aste oli vuonna 2018 59,2 %. Joutsassa oli vuonna 2019 yhteensä 2 372 asutokuntaa. Rivi- ja pientaloissa asuvien asutokuntien osuus oli 85,2 %. Vuokra-asunnoissa asuvien asutokuntien osuus oli 21,3 % vuonna 2018.

1.5.3 Elinkeinot ja työssäkäynti

Koko kunnan alueella työssäkäyvistä asukkaista suurin osa on palvelujen alalla. Joutsan toiseksi yleisin elinkeino on jalostusala. Työpaikkaomavaraisuus oli v. 2017 90,5 %.

Elinkeinot v. 2017	Joutsa	Keski-Suomi
Maa- ja metsätalous	13,9 %	3,6 %
Jalostus	21,9 %	22,3 %
Palvelut	62,4 %	72,8 %
Muut	1,8 %	1,3 %

Alueen isoimpia toimijoita ovat Rautia ja K-maatalousketjuun kuuluva Matti Perälä Oy, Rakennusliike Insinööriyö Hentinen Oy ja Kuljetus ja Maanrakennus Reponen Oy.

1.5.4 Palvelut

Kaava-alueen peruspalveluiden taso on hyvä. Palvelut sijaitsevat kirkon kylässä. Julkisista palveluista alueella sijaitsevat yhtenäiskoulu, päiväkoti, lukio, kirjasto ja terveysasema.

Kaupallisista palveluista Joutsan taajaman alueella sijaitsevat esimerkiksi neljä ravintolaa, rautakauppa, kolme vähittäistavarakauppaa, kukkakauppa, huoltoasema kalusteliike ja hotelli.

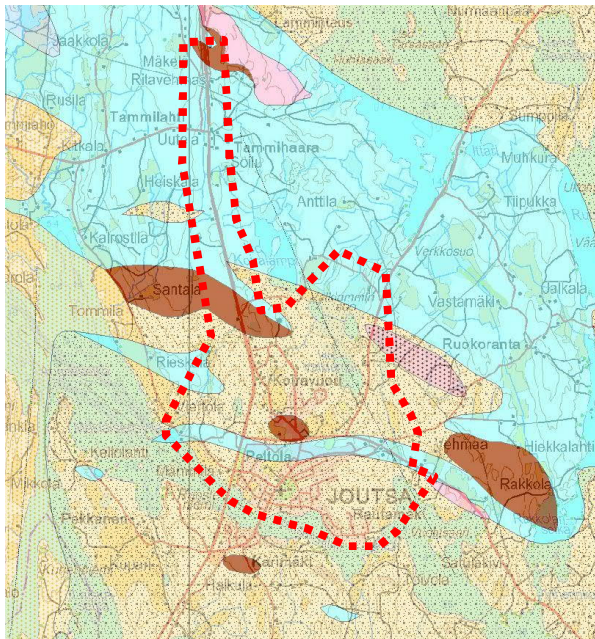
1.6 Luonnonympäristö

1.6.1 Topografia

Yleiskaava-alueen läpi kulkee pitkittäisharju koillis- lounaissuuntaisesti. Joutsan keskustan kohdalla se on pohjavesialuetta ja se risteää kaakko-luodesuuntaisen vesistön kanssa Joutsansalmessa.

Maanpinta kirkon pihalla on +112 tasossa, josta maasto laskee etelään ja lounaaseen siten, että Joutsansalmen ranta on n. tasossa +93. (Vedenpinta n. +92,3) Maaston tasoeroa on kirkon ja Kuntalan eteläpään välillä 11m. Karimäki Joutsansalmen eteläpuolella maanpinta nousee tasoon +115 - +124 ja korkeimmat kohdat +135. Karimäen maasto laskee Joutsan keskustaa jyrkemmin kohti Joutsansalmea.

1.6.2 Kallioperä ja maaperä

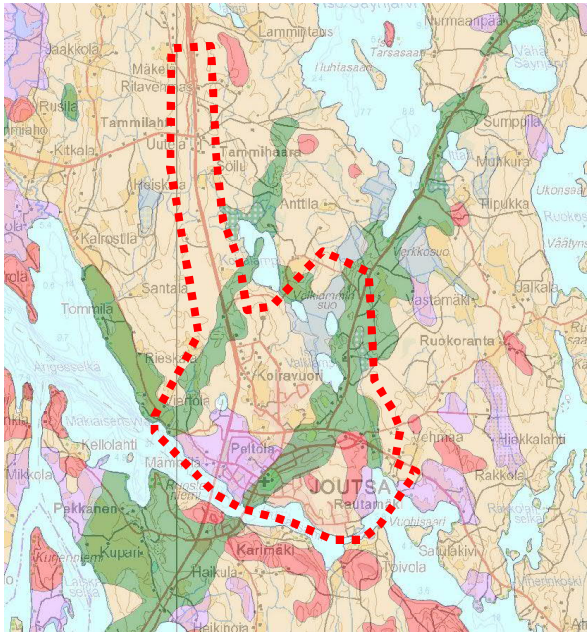

Kallioperä

Kaava-alueen kallioperä on suurimmaksi osaksi granodioriittia, graniittia muistuttavaa syväkivilajia. Granodioriitti sisältää plagioklaasia, kalimaasälpää, kvartsia ja sarvivälkettä tai biotiittia. Aivan kaava-alueen pohjoisosassa on biotiittiparagneissia ja paikoin on myös gabroa ja porfyryrista graniittia. (kuva 3 ja 4: Kaava-alueen likimainen sijainti osoitettu punaisella katkoviivalla)

	Granodioriitti
	Gabro
	Biotiittiparagneissi
	Porfyryrinen graniitti
	Graniitti

Kuva 4. Kallioperäkarta. (Geologian tutkimuskeskus, GTK, karttapalvelu, 2018)

Maaperä

Suunnittelualan päämaalajit ovat sekalajitteinen-, karkearakeinen- ja hienojakeinen maalaji. Pääalajikkeita ei ole selvitetty.

	Sekalajitteinen maalaji, pääalajitetta ei selvitetty (SY)
	Karkearakeinen maalaji, pääalajitetta ei selvitetty (KY)
	Hienojakeinen maalaji, pääalajitetta ei selvitetty (HY)
	Paksu turvekerros (Tup)
	Kallioma (KA)

Kuva 5. Maaperäkartta (GTK karttapalvelu, 2018)

1.6.3 Vesistöt ja pintavedet

Suunnittelualan etelä puolella on Angesselän ja Joutsansalmen vesistöt. Kaava-alueella sijaitsee myös muutama lampi, Iso- ja Pieni Valklampi sekä Pieni Koiralampi.

Pääosa Joutsan vesistöistä kuuluu Kymijoen vesistöalueeseen, vedet laskevat Sysmän reittiä myöten Päijänteeseen. Suontee on latvajärvenä, vedet virtaavat Orakivensalmen kautta Jääsjärveen ja siitä edelleen Tainionvirran kautta lopulta Majutveteen ja siitä Päijänteeseen.

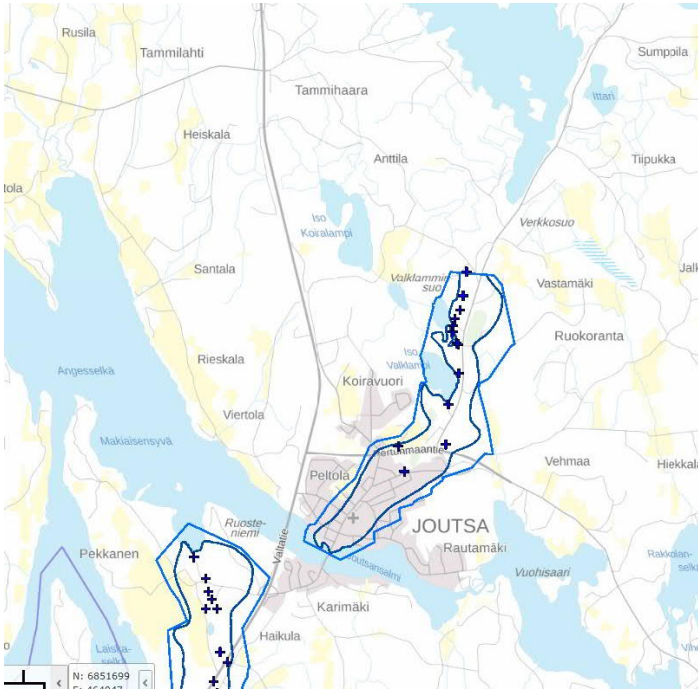
Syvin järvi on Angesselkä, jossa valtatie 4:n sillan länsipuolelta alkava Makiaisensyvä on syvimmillään jopa 64 m.

Kirkonkylän taajaman asemakaavoitetut alueet sijaitsevat pääosin Rautaveden valuma-alueella. Kaava-alueen pohjoisosa kuuluu Sunkinjoen valuma-alueeseen ja kaava-alueen koillisosa Ala-Suonteen valuma-alueeseen. Valuma-alueet ja virtaussuunnat on esitetty selostuksen liitteessä 9. Nykytilanteessa hulevesiongelmia on havaittu rankkasateella Jousitien ja Rantatien liittymässä sekä Hulikkalantiellä.

1.6.4 Pohjavesi

Joutsa (0917201), ensimmäisen luokan pohjavesialue, pohjavesialueen pinta-ala on 2,97 km², muodostumisalueen pinta-ala 1,77 km² ja antoisuusarvo 800 m³d. Suojelusuunnitelma on laadittu 2010. Pohjavesialue sijoittuu lounais-koillisuuntaiselle pitkittäisharjujaksolle.

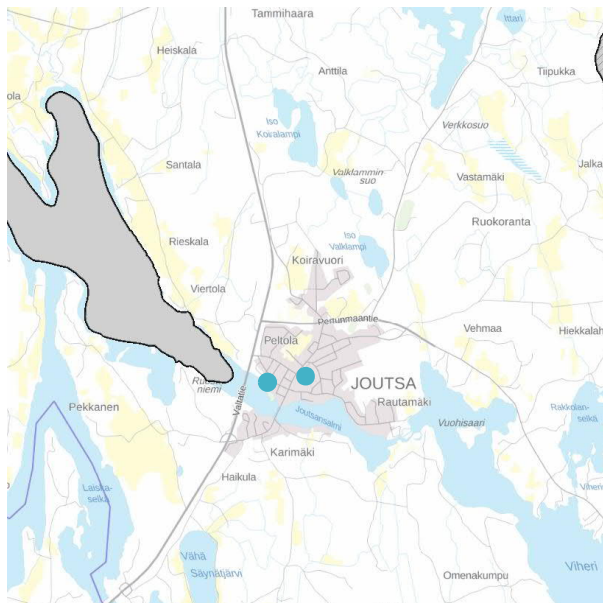
Pohjavesi virtaa harjussa pääasiassa koillisesta lounaaseen. Joutsasta Kangasniemelle kulkevan tien risteyksen alueella on kuitenkin kalliokynnys ja pohjavesi joutuu kiertämään kalliokynnyksen.

Kuva 6. Pohjavesialue (Syke, Karttapalvelu)

Koepumppaushavaintojen mukaan pisteestä, johon kirkonkylän vedenottamon kuilukaivo on tehty, on saatavissa jatkuvasti noin 600 m³/d pohjavettä. Kaislarannassa on siiviläputkikaivo ja yhdessä kirkonkylän vedenottamon kanssa alueelta on saatavissa 800 m³/d hyvälaatuista pohjavettä.

1.6.5 Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueet

Kuva 7. Natura-alue harmaalla (Syke, karttapalvelu, 2018). Luonnonsuojelualueiden sijainnit merkitty turkoo-seilla ympäröillä.

Natura 2000

Angesselän ja Puttolanselän etelä osan alue (FI0900143) on arvokas vesilintujen muotonaikainen levähdyspaikka etenkin syksyisin. Alueen pinta-ala on 535 ha. Etenkin Sairastenlahti on laulujoutsenten ja puolisuikeltajien suosimaa ruokailupaikka. Alueen suojelu toteutetaan vesiläilla.

Luonnonsuojelualueet

Perttulanojan luonnonsuojelualue on yksityinen luonnonsuojelualue ja se on rauhoitettu vuonna 1989. Alue on luontotyyppien tai lajien hoitoalue. Kohde on valkoselkätikalle tärkeimpiä ruokailu- ja pesimäalueita koko Joutsan kirkonkylän ympäristössä.

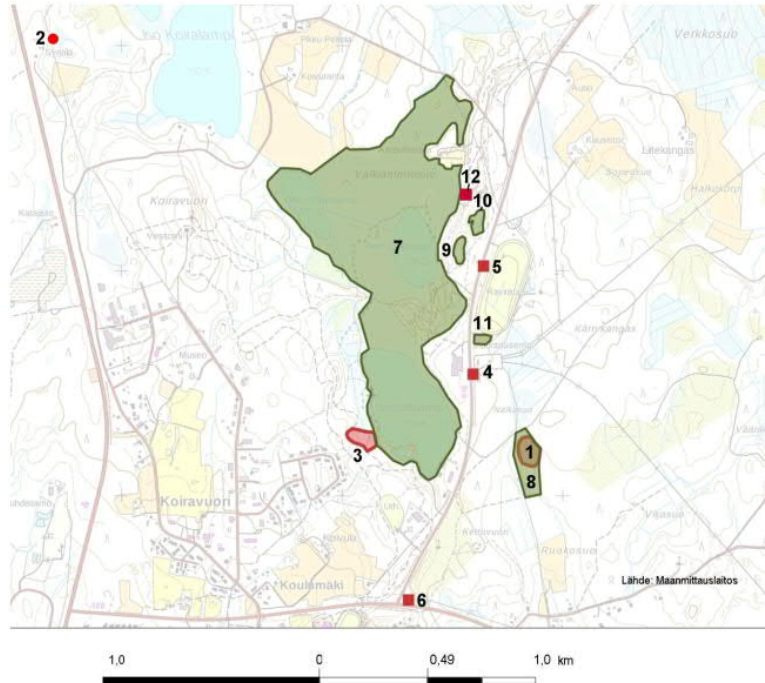
Hautausmaa on erityisesti suojeltavan lajin luonnonsuojelualue. Alue on perustettu vuonna 2008.

Alueella elää erittäin uhanalainen EN kovakuoriaislaji, kätköpää. Alueen eteläpuolelta on löydetty vuonna 2006 myös harvinaista kannuskaskasta, dyynikirpukasta.

Kuva 8. Kaava-alueen pohjoisosan luontokohteita:

- 1) Nälkäsuon liito-oravan elinalue,
- 2) Syrjälän liito-oravakohde,
- 3) Iso Valklammen liito-oravahabitaatti,
- 4) Ketokatkero,
- 5) Ketonoidanlukko,
- 6) Ketonoidanlukko,
- 7) Valklamminsuon alue,
- 8) Nälkäsuon tikkametsä,
- 9) Valklammin itäpuolen suppa 1,
- 10) Valklammin itäpuolen suppa 2,
- 11) Raviradan eteläpuolen kenttä,
- 12) tulvakonnanlieko

(Kartta Luontoselvitys Kotkansiipi, 2018).

Kuva 9. Kaava-alueen eteläosan luontokohteita:

- 1) Myllylahden liito-oravan elinalue,
- 2) Sillanlahden liito-oravan elinalue,
- 3) Sillanlahden itäreunan liito-oravahabitaatti,
- 4) Sillanlahden viitasammakon kutu-alue,
- 5) Sillanlahden viitasammakon kutu-alue, kaulushaikara,
- 6) ja 7) Myllylahden viitasammakon kutu-alue,
- 8) Joutsansalmen viitasammakon kutu-alue,
- 9)-14) IV-liitteen sudenkorentojen lisääntymisalueet,
- 15) Myllynkoski,
- 16) Rautamäen noro.

(Kartta Luontoselvitys Kotkansiipi, 2018).

1.6.6 EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

1. Liito-orava	Tehtyjä havaintoja, sopivia elinalueita ja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja on Nälkäsuolla, Syrjälässä, Myllylahdella sekä Sillanlahdella. Liito-oravahabitaattia on Iso Valklammen lounaisosan sekametsässä sekä Sillanlahden itäreunalla mökkien pihapiireissä.
2. Viitasammakko	Kutualueita on Sillanlahdella, erityisesti itäreunan ruovikko, Myllylahdella ja Joutsansalmen rannassa.
3. Lummelampikorento ja täplälampikorento	Esiintyy runsaana Sillanlahdella, lisäksi havaintoja uimarannan länsipuolella olevassa pienessä pohjukassa sekä lisääntymispaikka Myllykosken alapuolella olevassa vesiruovikossa.
4. Lepakot	Kaava-alueella elää lepakoita ja todennäköisimmin pohjanlepakkoa, vesisiippaa, viiksiippiä ja isoviiksiippiä. Erityisen potentiaalisia alueita ovat Sillanlahden ja Joutsansalmen rannat, Myllykoski ja Valklamminsuon lammet.
5. Kirjoverkkoperhonen	Kaava-alueella esiintyy kirjoverkkoperhosen toukkien ravintokasveista kangasmaitikkaa.

1.6.7 Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Erityisesti suojeltavat lajit

6. Ketokatkerö (EN*)	Kaava-alueella lajia kasvaa runsaasti Kangasniementien varressa.
7. Valkoselkätikka (VU*)	Tavataan kaava-alueella säännöllisesti ja pesäpaikat vaihtelevat vuosittain. Erityisen tärkeät elinympäristöt: Perttulanojan luonnonsuojelualue, Myllykosken ympäristö sekä Nälkäsuon liito-oravametsä. Myös Sillanlahden rantametsissä on lajille sopivaa habitaattia.
8. Kätköpää (EN*)	Hyvin harvinainen kovakuoriaislaji, joka elää Hautausmaan luonnonsuojelualueella.

Muut uhanalaiset ja silmälläpidettävät (NT) lajit

9. Kultapiiskukiertomehiläinen (EN)	Lajin elinympäristöksi soveltuu erityisesti Kangasniementien varsi.
10. Ketonoidanlukko (NT)	Lajia on löytynyt Kangasniementien varresta, raviradan kohdalta pienaralueelta sekä Pertunmaantien ja Kangasniementien risteyksen tuntumasta.
11. Tulvakonnanlieko (NT)	Pieni kasvusto löydetty kesällä 2018 vanhan soranottoaikan pohjalta.
12. Kelta-apila (NT)	Vuonna 2017 kasvanut Kangasniementien pientareella.
13. Dyynikirpukas (NT)	Löydetty Hautausmaan luonnonsuojelualueen eteläpuolelta vuonna 2006.

1.6.8 Arvokkaat elinympäristöt

14. Valkalamminsuon alue	Suon pinta-ala on noin 160 ha. Alueesta suurin osa ojittamatonta kitukasvuisia metsämäntyjä kasvavaa rämettä, mutta alueella on myös edustavia lampia ja vanhoja metsämäntyjä kasvavia harjuja. Alueella on paikallisesti hyvin suuri merkitys luonnon monimuotoisuudelle.
15. Nälkäsuon tikka-metsä	Lehtipuuvaltainen metsä, jossa näkyy tikkojen ruokailujälkiä ja pesäkoloja. Osa metsästä liito-oravan elinaluetta.
16. Valklamminsuon itäpuolen suppa 1	Alueella esiintyy isovarpurämettä, suopursua, vaiveroa ja taigajuolukkaa.
17. Valklamminsuon itäpuolen suppa 2	Alueen puusto kitukasvuista metsämäntyä ja hieskoivua. Suppamuodostelman pohjalla esiintyy suota, joka on enimmäkseen isovarpurämettä. Alueella kasvaa lisäksi suopursua, vaiveroa, taigajuolukkaa, taigapuolukkaa, kangasmustikkaa, tupasvilla, rahkasammalta ja kangasmaitikkaa.
18. Raviradan eteläpuolen kenttä	Sorapohjaisella pienellä kentällä kasvaa mm. keltamaitetta ja ahojäkärää.
19. Myllykoski	Eriyisen merkittävä luontokohde, jossa useita jokiuomia ja niiden väliin jääviä tulvivia metsiä.
20. Rautamäen noro	Luonnontilaisen kaltainen vedenjuoksu-uoma on vesilailla suojeltu. Noronvarret ovat metsälain suojelemia kohteita.

1.6.9 Linnusto

Linnustoa on tarkkailtu luontoselvityksen kaikilla maastokäynneillä 2018.

Kaava-alue rajautuu lounaiskulmastaan linnustollisesti arvokkaaseen Natura-alueeseen Angesselkä–Puttolanselkä. Angesselkä, Joutsansalmi ja Viheri ovat kirkasvetisiä ja karuja selkävesiä, joilla pesivät muun muassa kuiikka, tukkakoskelo (EN =erittäin uhanalainen), isokoskelo (VU =vaarantunut) ja silkkiuikku (NT=silmälläpidettävä). Etenkin lahdenpohjukoissa on kuitenkin rehevämpiä alueita ruovikoineen. Niissä lisääntyvät luontodirektiivin IV-liitteen lajeista viitasammakko sekä täplä- ja lummelampikorento. Linnusta erityisesti kaulushaikara (Dir I) pesii kaava-alueen ruovikoissa. Sillanlahden ja Myllynlahden välinen Myllynkoski sivu-uomineen ja tervaleppäluhtineen on erityisen arvokas luontokohde, jolla tavataan säännöllisesti valkoselkätikkoja (VU*=vaarantunut, * luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava laji). (Luontoselvitys Kotkansipi, Joutsan kirkonkylän osayleiskaavan luontoselvitys, 2018.)

Lisäksi Valklamminsuon läheisyydessä on havaittu Mehiläishaukkaa. Myllynkoskelta on kuultu kuhankeitäjän ääntelyä ja sen alapuolelta nokikanan ääntelyä. Joutsansalmessa havaittiin vanha selkälokki, mutta laji ei todennäköisesti pesinyt kaava-alueella. Kaava-alueella on tavattu räystäspääskyä, mutta pesiä ei ole löytynyt.

Valkoselkätikkaa tavataan alueella säännöllisesti, mutta pesäpaikat ovat vaihdelleet vuosittain. Alueella sijaitsee kolme lajille erityisen tärkeää elinympäristöä: Pertulanojan luonnonsuojelualue, Myllynkosken ympäristö sekä Nälkäsuon liito-oravametsä. Lisäksi lajille soveltuu Sillanlahden rantametsät.

Kuva 10. Valkoselkätikka.

1.7 Maisema

Keskisuomalainen maisema, niin myös Joutsan seutu, on pienipiirteistä ja monivaikutteisista. Maisemakuvassa ovat tyypillistä lukuisat vesistöt ja kumpuilevat maastot. Metsää on paljon ja laajoja peltoaukeita vähän. Asutus on syntynyt mäenrinteille ja vesistöjen solmukohtiin, hyvien kulkuyhteyksien läheisyyteen. Viljellyt alueet ovat levittäytyneet vesistöjen ja harjujen ympäristöön. Ajan kuluessa pienviljely, karjatalous ja metsäteollisuus ovat muovanneet maisemaa.

Osayleiskaava-alue sijoittuu harjualueelle ja se kuuluu Itäisen järvi-Suomen maisemamaakuntaan ja Lounais-Savon järvisuuteen. Suunnittelualueella kulkee koillis-lounaissauntainen pitkittäisharju ja se risteää kaakko-luodesuuntaisen vesistön kanssa Joutsansalmessa. Joutsansalmen vanha silta sijoittuu maisemalliseen solmukohtaan. Luultavasti peräkkäisistä deltoista syntynyt harjumuodostuma on toiminut hyvänä maaperänä tien ja asutuksen syntyyn harjun päälle.

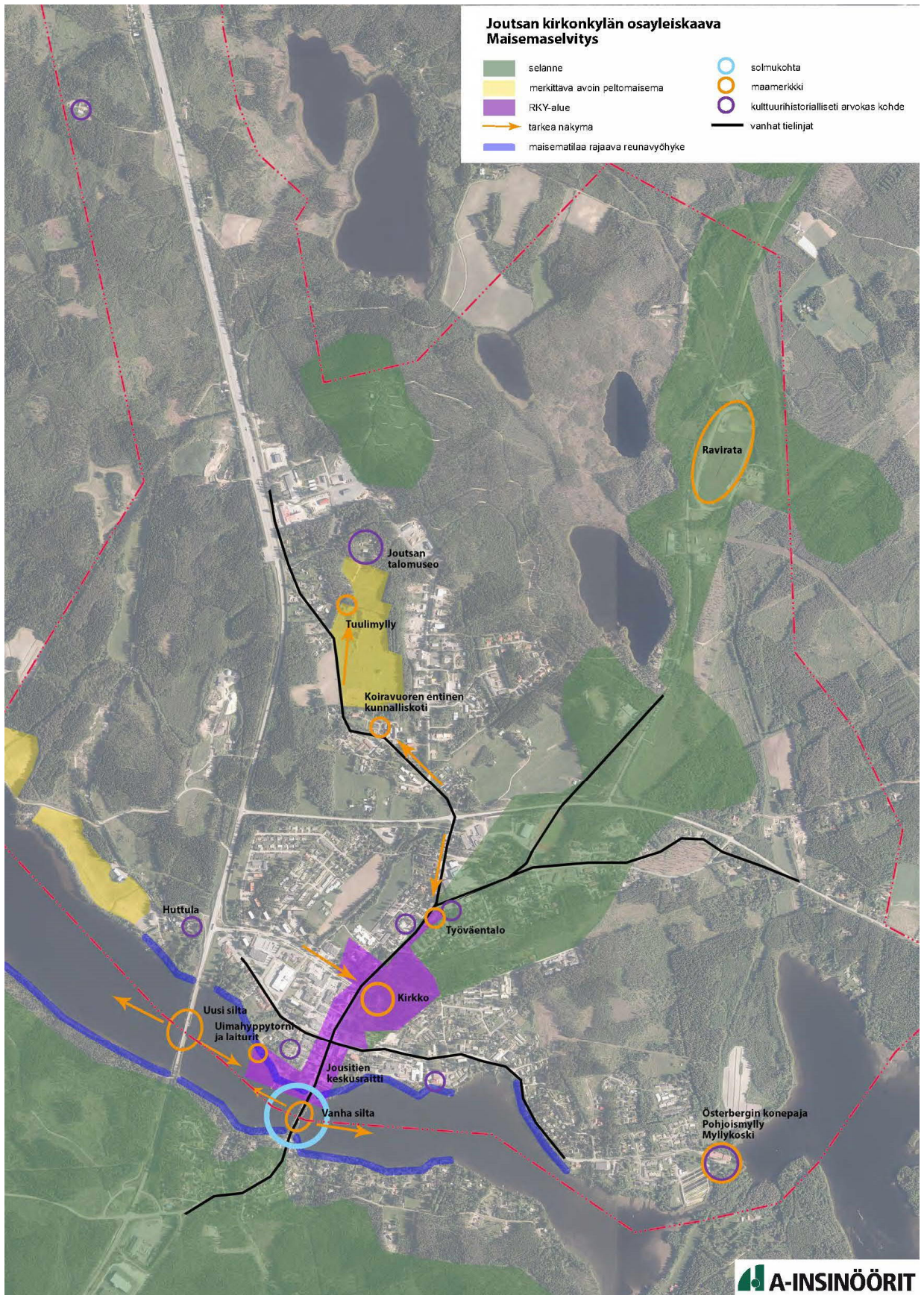
Joutsan keskustaajaman paikalla on ollut 1500-luvulta lähtien kehittymään alkanut Joutsan kylä, jossa 1700-luvulla oli 6 kantataloa. Kantatalot torppineen muodostivat laajan yhtenäisen viljely- ja niittymaiseman harjun länsipuolelle. Avoin viljelymaisema ulottui Joutsansalmen rantaan asti.

Alkusysäyksen keskustan muodostumiselle antoi kirkon rakentaminen, seurakunnan itsenäistyminen ja lopulta 1800-luvun lopun yhteiskunnalliset muutokset mm. kaupan salliminen myös maaseudulla. Taajaman varhaista vaihetta edustavien rakennuskohteiden; kirkko ja tapuli, Ala-Hulikkalan tilakeskus, Kuntala, voidaan katsoa edustavan olennaista kuntakeskuksen alkuun liittyvää ja siten koko kunnan identiteettiin liittyvää arvoa.

Kirkko on sijoitettu lähelle maisemallista yhtymäkohtaa harjun laelle. Kirkolta maasto alkaa laskea etelään vesistöä kohden, jolloin kirkko on näkynyt vesistölle länteen ja lounaaseen peltoaukeiden ylitse sekä kaakkoon Myllykosken suutaan. Kirkko toimi maamerkinä eri suunnista saapuville kirkkosaajajöille. Kirkkomatkat taitettiin aina 1900-luvun alkukymmeneen saakka kirkkoveneillä.

Jousitien ympäristössä kasvaa runsaasti petäjää sekä muuta puustoa. Erityisesti petäjissä on maisemallisesti arvokkaita puuyksilöitä. Tällaisia ovat mm. "Koulupetäjä" Kuntalan pohjoispuolella (rauhoitettu), sekä petäjät Säästölän pihapiirissä ja Jousitie 34:n kohdalla.

Päätieverkosto kokopitäjään rakennettiin vasta vuosien 1840 – 1890 välisenä aikana. 1700-luvulla Hartolan ja Joutsan välillä oli ainoastaan ratsutieyhteys. Varhainen tieverkko oli rakennettu suotuisien maaperäolosuhteiden mukaan. Tieosuus Hartolasta Joutsaan seuraa pitkittäisharjua, joka on miltei koko matkaltaan pohjavesialuetta. Vesistön ylityskohdat oli valittu lyhimpien etäisyyksien mukaan. Nykyinen Joutsitie oli aina 1960-luvun puoleen väliin saakka osa Heinola – Jyväskylä välistä maantietä. Joutsansalmen vanha silta rakennettiin 1865-67. Vuonna 1965 Heinolan – Jyväskylän kantatietä (KT 59) parannettiin ja linjaus oikaistiin Joutsan keskustan länsipuolelle ja Joutsansalmeen rakennettiin uusi silta. Säilyneitä tieyhteyksiä ovat Rantatie-Myllytie sekä Savontie.

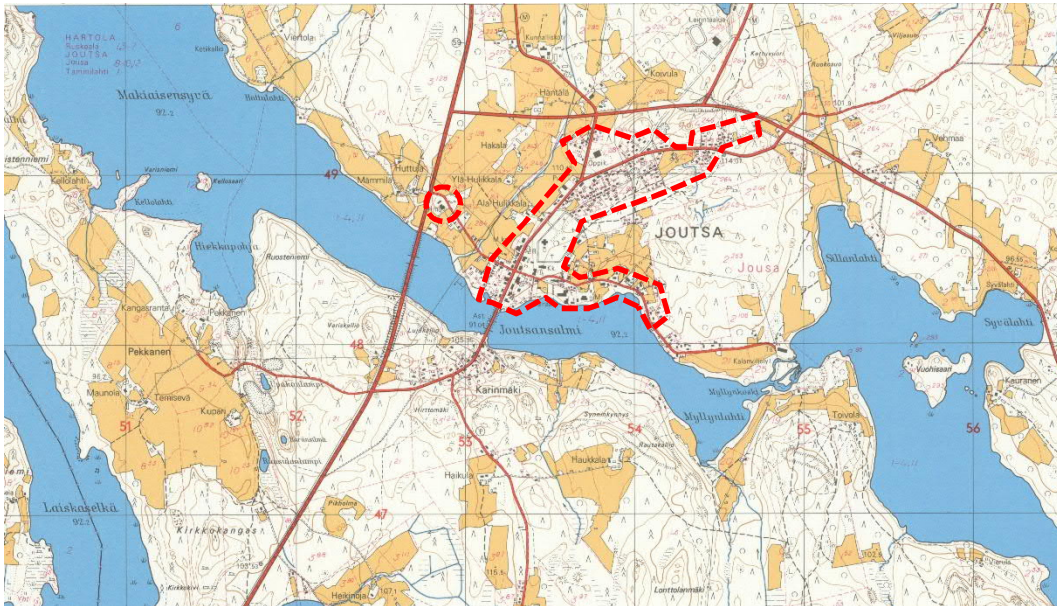

Kuva 11. Maisemaselvitys

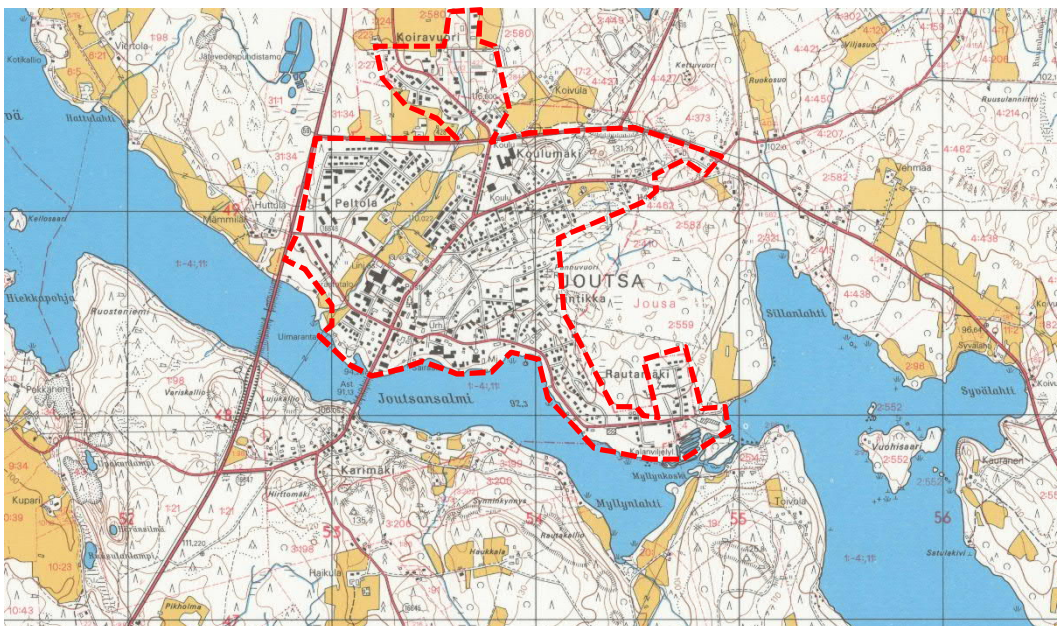
1.8 Rakennettu ympäristö ja kulttuuriperintö

1.8.1 Kokonaisrakenne

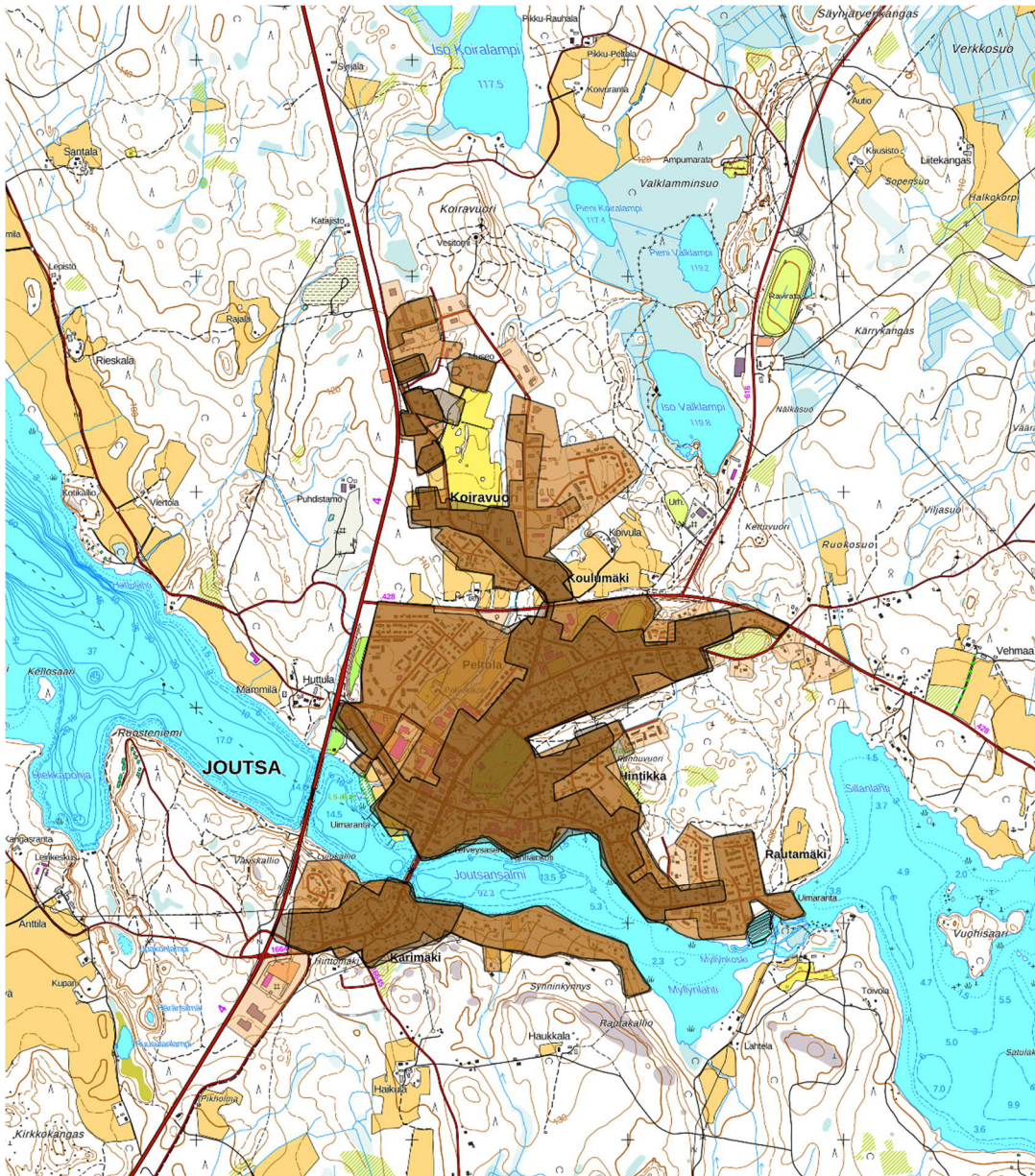
1970-luvulle asti Jousitie toimi ydinkeskustana. Jousitien keskusraitti saavutti nykyiset ominaispiirteensä 1950-luvulla. Liikennejärjestelmän muuttumisen myötä taajama alkoi laajeta ja ydinkeskustan painopiste alkoi vähitellen siirtyä pois Jousitieltä, ensin Länsitien varteen 1970-luvulla ja seuraavaksi 2000-luvun puolella valtatie vierteen.

Kuva 12. Peruskarttaote vuodelta 1969 (Lähde: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, 2020). Nykyisessä valtatie 4 ja Yhdyntien liittymässä on sijainnut jo v. 1969 huoltamo. Yhdyskuntarakenne on sijainnut pääosin Yhdyntien, Jousitien, Savontien ja Myllytien varrella.

Kuva 13. Peruskarttaote vuodelta 1985 (Lähde: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, 2020). Verrattuna v. 1969 tilanteeseen (edellinen kuva) yhdyskuntarakenne on laajentunut Myllytien pohjoispuolella, Rautamäessä ja Peltolan alueella lähellä valtatie ja Yhdyntietä. Palvelurakentaminen on täydentynyt huomattavasti Yhdyntien ja Rantatien läheisyydessä, rannassa Myllytien eteläpuolella ja koululla.

Kuva 14. Taajamarakenteen rajaukset vuosilta 1969, 1985, 1992 ja 2020 peruskartan mukaan rajattuna. Vanhin alue on tummimmalla ja uudemmat laajennukset vaaleimmalla ruskealla. Taajamarakenteen laajentuminen on ollut suurinta vuosien 1969-1985 välisenä aikana.

1.8.2 Asutushistoria

Joutsa kuului varhain Hämeeseen, Sysmän suurpitäjään. Savon raja kulki suunnilleen Joutsan nykyistä itärajaa myötäillen. Joutsan seurakunta muodostettiin Hartolan kappeliseurakunnaksi vuonna 1784, jolloin Hartola itsenäistyi Sysmästä.

Joutsan alueelta ei ole varmoja tietoja rautakautisesta asutuksesta eikä asutuksen vakiintumisen ajankohdasta. Todennäköisesti pysyvä asutus on muodostunut 1500-luvun alussa. Joutsan kylässä oli v. 1539 yksinäistalo, mutta asutuksen painopisteenä oli pitäjän itäosat. Väkiluku oli v. 1634 yhteensä 425 henkeä. (Musikka 1976.)

Isojakokartan mukaan kylän asutus ja pellot olivat 1700-luvulla keskittyneet suurelta osin Joutsansalmen ja Iso-Valkjärven väliin. Vielä isojaon aikaan nykyisen kirkonkylän alueella oli vain muutamia taloja: nykyinen kirkonkylä on rakennettu Kämppilän, Huttulan, Hulikan ja Tokeron kantatalojen maille.

Ajalta ennen 1800-lukua ei varmuudella ole säilynyt rakennuskantaa nykyisen keskusta alueella, mutta osa Huttulan päärakennuksesta on oletettavasti 1700-luvulta. Huttulan tilakeskus on säilynyt alkuperäisellä sijainnillaan ja sen viereinen Mämmilän tila on muodostettu Kämppilän kantatilasta. Ala-Hulikkalan tilakeskus on isojakokartan mukaan rakennettu aiempaa Wähähulikkaa hieman idemmäksi. Ala-Huulikkalan päärakennus on vuodelta 1833 (viimeistään 1850-luvulta).

Kirkon tontti erotettiin isojaon yhteydessä ja kirkko rakennettiin v. 1812-13 ja kellotapuli kirkon etupuolelle 1820. Oman kirkon rakentaminen oli käännekohta Jousan kylälle. Kylä alkoi kasvaa ja rakentua nyt etenkin kirkon läheisyyteen.

Säilyneitä tieyhteyksiä ovat Rantatie-Myllytie sekä Savontie. Jousitie oli mutkitteleva eikä se isojakokartan mukaan vieny Joutsansalmen rantaan asti. Tie Hartolaan oli vielä tuona aikana pelkkä ratsutie.

Joutsan keskustaan Länsitien ympäristöön rakentui moderni liikekeskusta 1970-1990-luvuilla. 1970-luvulla rakentui myös Yhdystietä reunustavat kerrostaloalueet, jotka ovat Osuuspankin rakennuttamia ja arkkitehti Aarre Vuorelan suunnittelemia 2-3-kerroksisia kerrostaloja.

1.8.3 Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Joutsan Jousitien keskusraitti on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) ja suojeltua rakennusperintöä.

Jousitie muodostaa yhtenäisen tienäkymän kirkon ja Joutsansalmen välisellä tieosuudella. Vanhimmat liiketalot raitin varrella ovat 1910-luvulta. 1930-luvulta lähtien rakennetut liike- ja pankkirakennukset reunustavat katutilaa niin, että muodostuu selkeä, rakennusvolyymeiltään yhtenäinen raitinäkymä. Sotien jälkeen rakennettiin useita rapattuja, tiilirunkoisia, jälkifunktionalistista tyyliä edustavia pankki- ja liikerakennuksia. Yhdessä ne muodostavat merkittävän maisemallisen tekijän Jousitien raittimaisemassa. Vaiheen rakennuskanta on yleensä jo hävinnyt kirkonkylästä 1960- ja 1970-luvulla uudenlaisen liikerakentamisen tieltä. Joutsassa keskustajaman kauppakeskus ja uudet toiminnot on rakennettu Jousitien länsipuolelle, mikä on tehnyt mahdolliseksi raittirakenteen säilymisen.

Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohteet (kartta luettelon jälkeen):

1. Aattola	Vuonna 1938 valmistunut Joutsan ensimmäinen tiilirunkoinen rapattu liikekiinteistö, jossa toimii edelleen majatalo ja kahvila. Rakennushistoriallisesti arvokas. Korjauksen ja laajennukset muuttaneet rakennuksen ulkoasua.
2. Ala-Hulikkala	Kartanomainen päärakennus (1800-luvun puoliväli) ja säilyneet talousrakennukset muodostavat vaurasta talonpoikaista rakennustapaa kuvastavan kokonaisuuden, joka näkyy hyvin Yhdystielle. Vanha kantatila.
3. Honkaharju	Edustava Jugend-tyylinen huvilarakennus vuodelta 1920
4. Honkala (Joutsan nuorisoseurantalo)	Vanha Joutsan Suomalaisen Seuran talo 1900-luvun alusta. Aatehistoriallisesti ja seuratoiminnan osalta tärkeä rakennus. Rakennushistoriallisesti arvokas.
5. Joutsan Kilpi	Entinen Joutsan säästöpankin toimitalo vuodelta 1955. Tyypillinen sotien jälkeisen ajan jälkifunktionalistista tyyliä edustava maalaistaajaman liikerakennus. Suojelu koskee rakennuksen 1950-luvulla rakennettua osaa.
6. Joutsan kirkko, tapuli ja kirkkopihä	Vuonna 1813 valmistunut kirkko on suojeltu kirkkolailla. Kirkonkylän merkittävin maisemallinen elementti.

7. Joutsan työväen-talo Yhteispirtti	Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, joka kuvastaa työväenliikkeen historiaa ja toimintaa sekä kunnan aatehistorian vaiheita. Vuonna 1908 rakennetun rakennuksen korjaukset ja laajennukset ovat muuttaneet rakennuksen ulkoasua.
8. Joutsan vanha seurakuntatalo	Rakennus edustaa 1900-luvun alun uskonnollisen yhdyskunnan luonteenomaista rakennuskulttuuria. Säilynyt poikkeuksellisen hyvin alkuperäisessä asussaan.
9. Jukola	Suojeluskuntataloksi 1940 rakennettu uusklassistinen rakennus, joka on toiminut myös mm. kirjastona ja matkahuoltona. Historiallisesti ja aatehistoriallisesti merkittävä
10. Kassala	Entinen pankkitalo 1950-luvulta. Tyypillinen sotien jälkeisen ajan jälkifunktionalistista tyyliä edustava maalaistaajaman liikerakennus. Maisemallisesti keskeisellä paikalla.
11. Kauppala	Entinen Joutsan Osuuskaupan liike-asuinkiinteistö. Tyypillinen sotien jälkeisen ajan jälkifunktionalistista tyyliä edustava maalaistaajaman liikerakennus. Suojelu koskee rakennuksen 1950-luvulla rakennettua osaa.
12. Kulmala	Entinen Kansallis-Osake-Pankin liiketalo. Tyypillinen sotien jälkeisen ajan jälkifunktionalistista tyyliä edustava maalaistaajaman liikerakennus.
13. Kuntala	Joutsan vanha kunnantupa on peräisin 1800-luvun lopulta, nykyinen ulkoasu 1940-50-luvuilta. Historiallinen merkitys Joutsan kunnalliselämässä ja historiassa. Maisemallisesti keskeinen tekijä.
14. Rapamäki	Edustaa Joutsan kirkonkylän raitin vanhaa rakennuskantaa. Vanhemman osa ikää ei tiedetä, uudempi osa valmistunut 1930-luvulla. Keskeisellä paikalla kylänraitilla ja miljöön kannalta olennainen rakennus.
15. Salmela	Salmela on yksi Jousitien useista 1940-1950-luvun liike-asuinrakennuksista. Yhdessä nämä jälkifunktionalistista tyyliä edustavat rakennukset muodostavat ajallisesti ja tyylillisesti yhtenäisen kerrostuman.
16. Säästölä	Joutsan ensimmäinen pankkirakennus (ent. Säästöpankki) vuodelta 1908. Julkisivu alkuperäistä vastaava. Maisemallisesti näkyvällä paikalla.

Kuva 15. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Joutsien keskusraitti ja sen kohteet 1.-16. (RKY). Numerointi viittaa kappaleen 1.8.3 numerointiin. Taustakartta Maanmittauslaitos 2019.

Maakunnallisesti merkittävät kohteet

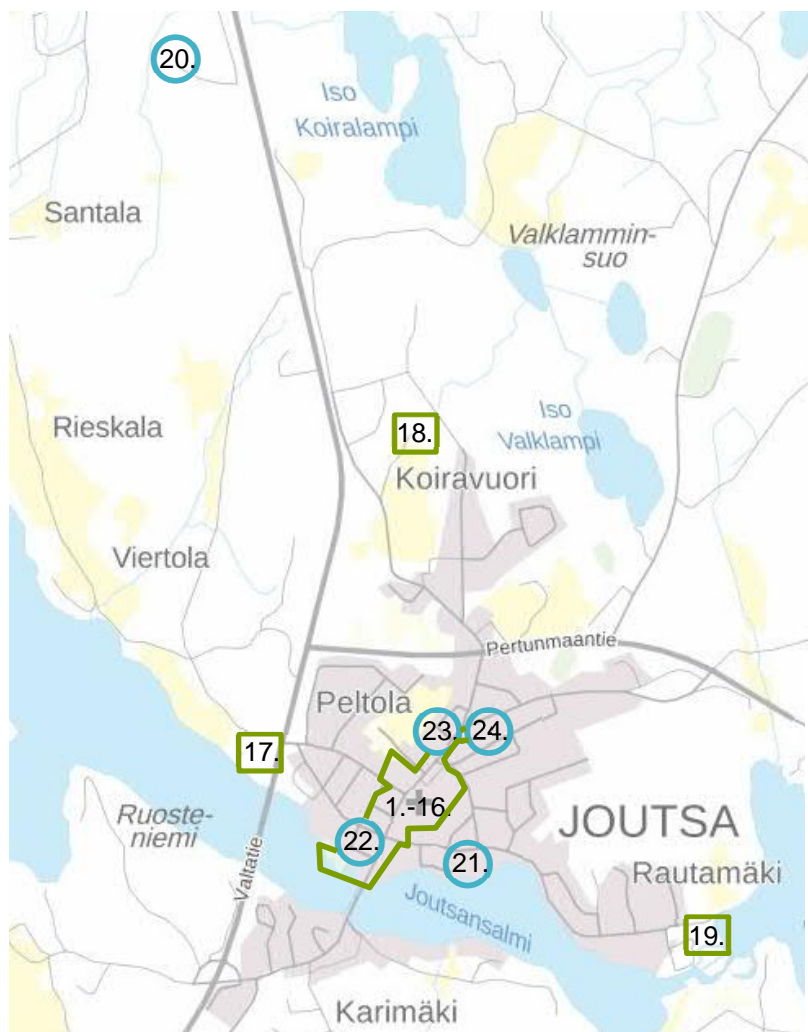
Maakunnallisesti merkittäviä kohteita suunnittelualueella on kolme. Ne on nimetty maakunnallisesti arvokkaiksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi vuonna 2009 vahvistetussa Keski-Suomen maakuntakaavassa.

<p>1. Huttula</p>	<p>Yksi Joutsan vanhoista kantatiloista, jonka maille kirkonkylä on syntynyt. Kertaustyylejä edustava päärakennus on tehty 1800-luvulla ja se on pohjaltaan vinkkeli. Umpinaiseen muotoon rakennetussa pihapiirissä sijaitsevat myös 1900-luvun alun väentupa sekä aittarivi vellikelloineen. Rapattu suurehko navetta sijaitsee pihaa halkovan paikallistien toisella puolella. Pihapiiri edustaa rakennushistoriallisesti arvokasta 1800- ja 1900-lukujen vaihteen mahtitalonpoikaista rakentamista.</p>
<p>2. Joutsan talomuseo</p>	<p>Talomuseo vihittiin museokäyttöön 1968. Talomuseossa on edustettuna 1800-luvun talonpoikainen, itähämmäläinen rakennuskulttuuri. Keskeisin museon rakennuksista on Marjotaipaleen kylästä siirretty Mesiäisen talon päärakennus, jonka vanhin osa on suuri tupa 1800-luvulta.</p>
<p>3. Österbergin mylly / Myllykosken mylly; Pohjois-mylly</p>	<p>Kauniissa järvimaisemassa sijaitseva hirsipintainen myllyrakennus on vuodelta 1897. Kunnostetun myllyn yhteydessä on kaksikerroksinen entinen konepaja, joka on rakennettu 1940- ja 1950-luvuilla sementtitiilistä. Pihapiirissä on tallella myös kaksi aittaa ja savusauna myllytoiminnan ajalta. Kokonaisuus on teollisuushistoriallisesti ja maisemallisesti sekä rakennushistoriallisesti maakunnallisesti edustava ja hyvin säilynyt.</p>

Paikallisesti merkittävät kohteet

Vuonna 2012 suoritettiin Joutsan Rutalahden ja Kivisuon alueiden rakennusinventointi, joka oli osa Keski-Suomen museon maakunnallisen modernin rakennusperinnön inventointihanketta. Maakunnallisesti merkittävien kohteiden lisäksi, suunnittelualueella sijaitsee paikallisesti merkittäviä kohteita, jotka kuvaavat kunnan taajamakehitystä, suunnitelmallista julkista ja yksityistä rakennusperintöä sekä paikkakuntakohtaisia ominaispiirteitä.

1. Saviharju	Tila on ollut saman suvun hallussa vuodesta 1655 lähtien. Maatilan päärakennus on rakennettu 1800-luvulla, mutta tarkkaa rakentamisajankohtaa ei tiedetä. Rakennukseen on tehty useita korjauksia.
2. Kermala	Osuusmeijeri on rakennettu v. 1929 ja se edustaa pohjoismaista 1920-luvun klassismia.
3. Kilpisalo	Venetien alue oli käsityöläisten tiheästi rakennettua pienimuotoista asuma-alueita, jäljellä on vain Kilpisalon pihapiiri asuin ja piharakennuksineen. Kilpisalo edustaa tyypillistä 1900-luvun alun rakennustapaa.
4. Autola	Funktionaalinen tiilinen linja-autohalli 1947-48, mikä on hyvin säilynyt alkuperäisasussaan. Autola kuvastaa liikenteellisten olojen muutosta Joutsassa ja linja-autoliikenteen sekä elinkeinoelämän kehitystä.
5. Essola	Funktionaalinen huoltoasemarakennus on ollut varhaisia alan liikkeitä ja kuvastaa omalla tavallaan liikenteellisten olojen kehitystä ja autoliikenteen yleistymistä.

Kuva 16. Maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät kohteet.

Jousitien alue ja sen kohteet 1.-16. (RKY) on rajattu vihreällä. Maakunnallisesti merkittäviä kohteita ovat 17.-19. (vihreät ruudut) ja paikallisesti merkittäviä kohteita (turkoosilla ympyröidyt) 20.-24. Nume-rointi viittaa kappaleen 1.8.3 numerointiin. Taustakartta Maanmit-tauslaitos 2019.

1.8.4 Muinaismuistot

Osayleiskaava-alueella ei sijaitse tiedossa olevia kiinteitä muinaisjäännöksiä. (SYKE-karttapalvelu, 22.5.2018)

1.9 Virkistys

Suunnittelualueen keskipaikkeilta, Tapiontielle sijaitsee Liikuntakeskus, jossa on liikuntahalli ja urheilukenttä. Hallissa voi harrastaa mm. salibandyä, lentopalloa, koripalloa, sulkapalloa, tennistä, futsalia ja pöytätennistä. Urheilukenttä on kestopäällysteinen ja siellä on juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat sekä nurmikenttä jalkapalloon.

Liikuntakeskukselta lähtee myös latuverkosto, joka suuntautuu kaava-alueen koillisosaan, Ison Valklammen suuntaan ja sieltä edelleen Pienen Valklammen ja Koiralammen ympäristöön. Kahden, kolmen ja viiden kilometrin lenkit löytyvät valaistuina ja lisäksi löytyy lisälennkivaihtoehtoja.

Uimaan pääsee kirkonkylän uimarannalle, Uimalantie 7.

Kuva 17. Liikuntakeskus ja latukartta, Uimalan sijainti merkitty pisteellä. (Joutsan kunta)

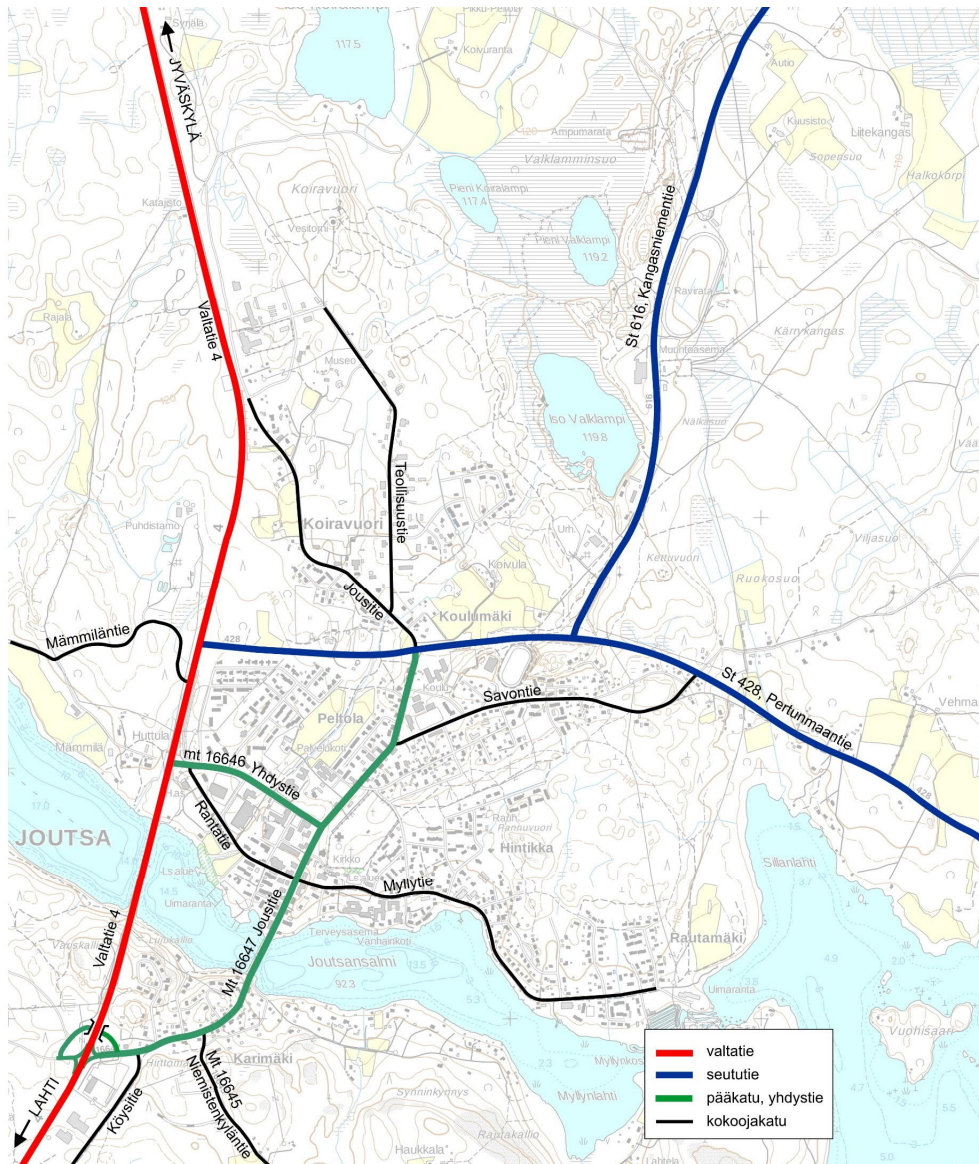
1.10 Liikenne

Liikenneverkko

Joutsan kirkonkylä sijaitsee valtatie 4 varrella, joka on tärkeä kansainvälinen yhteys (E75) ja Suomen merkittävin etelä-pohjoissuuntainen reitti pääkaupunkiseudulta Keski-Suomen kautta Pohjois-Suomeen. Valtatie 4 kuuluu TEN-T-ydinverkkoon ja on myös osa kansallista raskaan liikenteen runkoyhteyttä sekä suurten erikoiskuljetusten verkkoa.

Kirkonkylä liittyy nelostiehen nykyisten maanteiden 428 (Pertunmaantie), 16646 (Yhdystie) ja 16647 (Jousitie) liittymien kautta. Kaava-alueella sijaitsevat myös maantiet 616 (Kangasniementie) ja maantie 610 (Korpilahdentie). Kirkonkylän osayleiskaava-alueella kaikki liittymät ovat nykyisin tasoliittymiä.

Kuvassa 16 on esitetty Joutsan kirkonkylän tie- ja katuverkon toiminnallinen luokittelu nykytilanteessa. Kirkonkylän pääkatuina toimivat Yhdystie ja Jousitie ovat nykyisin maanteita, mutta niiden hallinnollinen luokitus on suunnitelmissa muuttua kaduksi parhaillaan laadittavien katusuunnitelmien ja asemakaava-muutosten myötä.

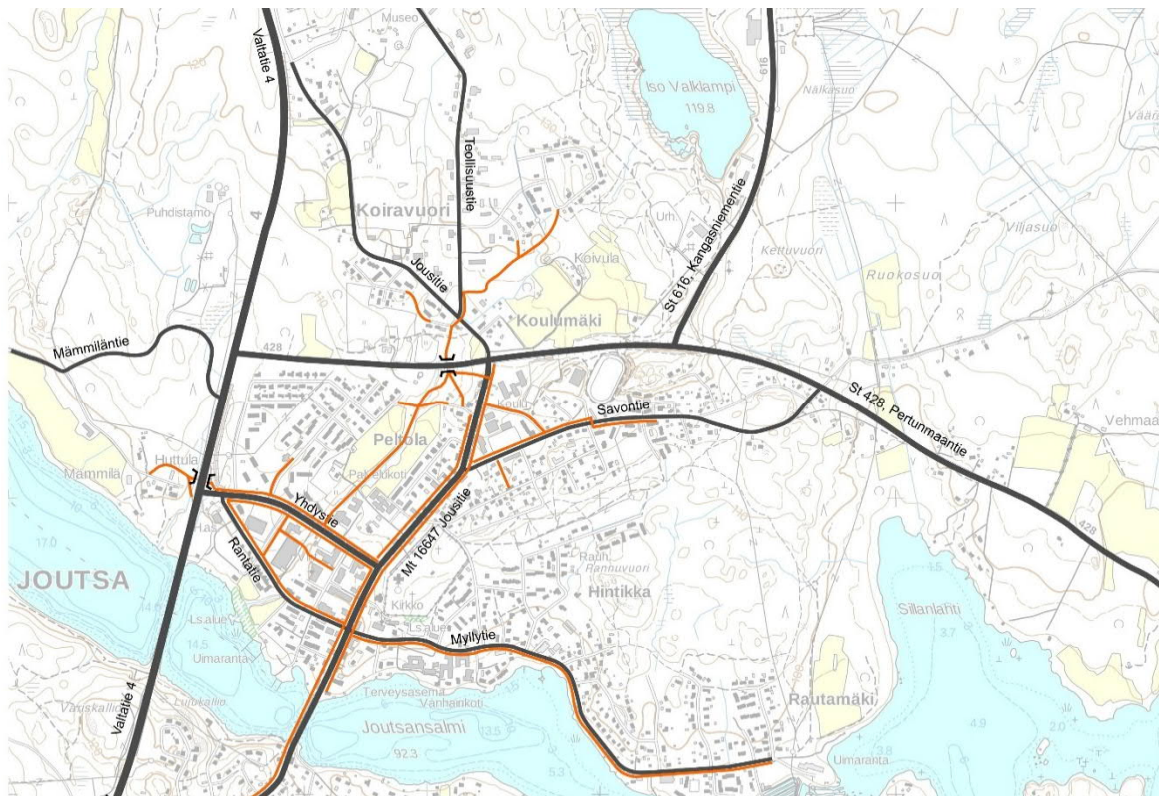
Kuva 18. Nykyisen autoliikenneverkon toiminnallinen luokittelu kirkonkylän kohdalla.

Valtatien 4 nopeusrajoitus kirkonkylän ja maantien 610 (Korpilahdentie) liittymän kohdalla on 80 km/h ja muutoin 100 km/h. Maanteiden 428 (Pertunmaantie) ja 616 (Kangasniementie) nopeusrajoitus on kirkonkylän kaava-alueella 60 km/h muuttuen etäämmällä 80 km/h:iin. Taajama-alueen pää-, kokooja- ja tonttikaduilla nopeusrajoitus on 40 km/h.

Pitkän aikavälin tavoitetilanteessa valtatie 4 on Joutsan kohdalla suunniteltu levennettäväksi nelikaidetiseksi keskikaidetieksi, jonka liittymät ovat eritasoliittymiä. Joutsan kirkonkylän kohdalla nykyiset tasoliittymät korvataan yhdellä eritasoliittymällä. Maantien 610 (Korpilahdentie) liittymä kaava-alueen pohjoisosassa on myös tavoitetilanteessa eritasoliittymä. Em. tavoitetilanteen ratkaisusta on laadittu aluevaraus-suunnitelma *Valtatien 4 parantaminen Joutsan kohdalla*, joka on valmistunut vuonna 2019 (liite 4).

Jalankulku- ja pyöräily

Kirkonkylän alueella on melko kattava ja turvallinen jalankulku- ja pyöräilyreitistö, joka tarjoaa turvalliset reitit taajama-alueen asuinalueilta koululle, päiväkodeille ja keskustan palveluihin. Jalankulku- ja pyörätiet sijaitsevat pääsääntöisesti pää- ja kokoojakaduilla, joille on toteutettu myös useita korotettuja suojateitä ja muita liikenteenrauhottamistoimenpiteitä. Tonttikaduilla kuljetaan ajoradan reunassa. Valtatie 4 on mahdollista alittaa Yhdystien (mt 16646) liittymässä Huttulan alikulkukäytävän kautta. Taajama-alueen jakava Pertunmaantie (mt 428) alitetaan Jousitien (mt 16647) liittymän länsipuolella sijaitsevan Koiravuoren alikulkukäytävän kautta. Koiravuoren ja Tammihaaran väliltä puuttuu turvallinen valtatie suuntainen jalankulku- ja pyöräily-yhteys.

Kuva 19. Kaava-alueen nykyiset jalankulku- ja pyörätiet (oranssilla).

Joukkoliikenne

Joutsan sijainti valtatie 4 varrella tarjoaa hyvät joukkoliikenneyhteydet etelään ja pohjoiseen. Kaukoliikenteen vuorot Helsinki–Lahti–Jyväskylä(–Oulu) ajavat valtatie 4 ja pysähtyvät Joutsan kohdalla joko

valtatie varressa Huttulan liittymän pysäkeillä (Joutsa th) tai matkahuollossa. Arkipäivisin nelostietä kulkevia linja-autovuoroja on yhteensä yli 30 (tilanne keväällä 2019). Lisäksi osayleiskaava-alueella on pysäkkejä Pertunmaantiellä, Kangasniementiellä ja Jousitiellä Koulumäen kohdalla. Ne palvelevat kunnan koulukuljetuksia.

Liikennemäärät

Valtatien 4 liikennemäärä Joutsan kohdalla on 7100–7600 ajon./vrk (KVL 2018) ja raskaan liikenteen osuus 15–16 %. Pertunmaantien liikennemäärä on noin 1400 ajon./vrk (rask. 10 %) ja Yhdystien ja Jousitien noin 2900–3100 ajon./vrk (rask. 3 %). Kangasniementiellä on liikennettä noin 1000 ajon./vrk (rask. 7 %). Kaava-alueen pohjoispäässä nelostiehen liittyvällä Korpilahdentiellä liikennemäärä on noin 1300 ajon./vrk (rask. 8 %). (Liikenneviraston tierekisteri)

Vuonna 2040 nelostien liikennemäärän ennustetaan olevan 8400–9100 ajon./vrk valtakunnallisen tieliikenne-ennusteen kasvukertoimiin perustuen, mikä tarkoittaa noin 20 % liikenteen kasvua nykytilanteesta. Seututeillä (Korpilahdentie, Pertunmaantie, Kangasniementie) liikennemäärän kasvun ennustetaan olevan noin 14 % ja muilla maanteilla noin 10 % (2018-2040).

Liikenneturvallisuus

Tieliikenneonnettomuustilaston 2013-2017 mukaan osayleiskaava-alueella ei ole havaittavissa onnettomuuskeskittymiä. Eniten onnettomuuksia on tapahtunut valtatiellä 4, jossa liikennemäärät ja nopeustaso ovat suurimmat. Valtatien onnettomuudet ovat olleet maantieliittymissä tapahtuneita risteämis- ja kääntymisonnettomuuksia sekä linjaosuudella tapahtuneita hirvieläin-, yksittäis- ja ohitusonnettomuuksia. Katuverkolla on tapahtunut kolme yksittäistä loukkaantumiseen johtanutta onnettomuutta sekä jonkin verran omaisuusvahinko-onnettomuuksia.

Varalaskupaikka

Joutsan kuntakeskuksen pohjoispuolella sijaitseva lentokoneiden varalaskupaikka toimii muun muassa puolustusvoimien harjoituskäytössä. Varalaskupaikan kohdalla ei ole valtatie 4 suuntaista rinnakkais-tietä, ja kyseistä kohtaa palvelee vain pitkä Joutsa–Kangasniemi–Kankainen–Toivakka -varareitti, jonka käyttöönotto harjoitustarkoitusten vuoksi vaatii mittavaa etukäteistiedotusta ja maastoon asetettavia väliaikaisia opasteita. Tästä johtuen varalaskupaikka on nykyisin harjoituskäytössä harvemmin kuin kerran vuodessa.

1.11 Yhdyskuntatekniikka

Yleiskaava-alueen asemakaavoitetut alueet kuuluvat yhdyskuntatekniikan piiriin. Valtatien länsipuolella sijaitsee kunnan jätevedenpuhdistamo.

Sähkön muuntoasema sijaitsee raviradan eteläpuolella, jossa yhdistyvät 110 kV voimalinjat pohjoisesta, etelästä ja lännestä. (Järvi-Suomen Energia)

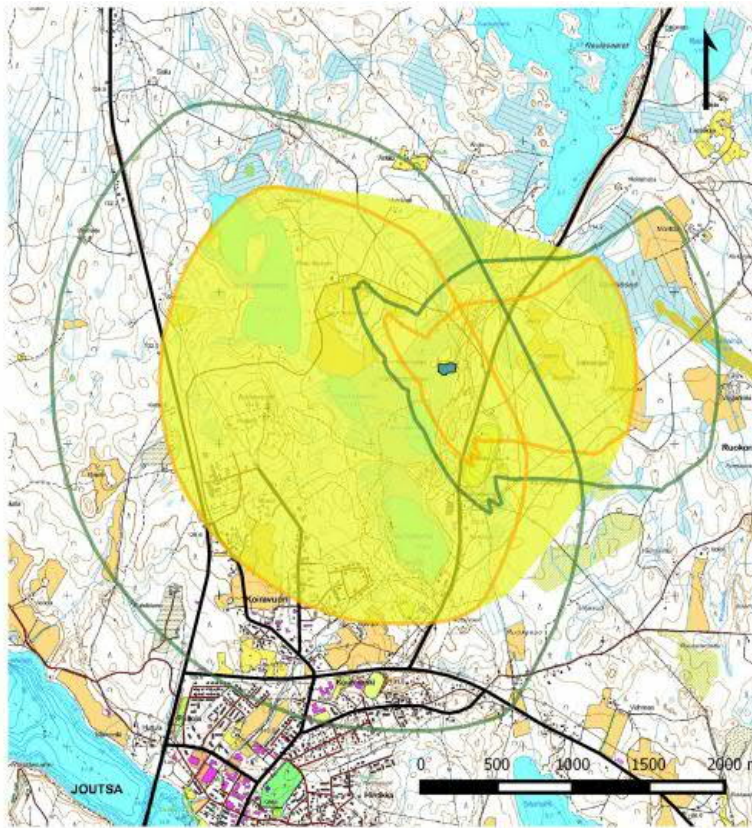
1.12 Ympäristön häiriötekijät

Ampumarata

Itä-Päijänteen riistanhoitoyhdistyksen ampumarata sijaitsee kaava-alueen koillisosassa. Lupa on toistaiseksi voimassa. Ampumaradasta aiheutuvat suorat vaikutukset liittyvät meluun, maaperään ja pohjaveden pilaantumiseen sekä turvallisuuteen. Keski-Suomessa on suoritettu ampumarataselvitys 2015 (Lotta Jaakkola).

Ampumaradalla on pienoiskivääri-, skeet- (n. 2000 laukausta vuodessa) ja hirvirata (n. 4000 laukausta vuodessa). Vähäisestä ampumamäärästä johtuen ympäristöriskit ja päästöt ovat alhaiset. Melun ehkäisemiseksi ampurataa on ajanmukaistettu ja siihen on tehty parannuksia. Lisäksi ampumarata sijaitsee hiekkamontussa, mikä jo itsessään eristää ääntä.

Ampumarata sijaitsee I luokan pohjavesialueella, varsinaisen muodostumisalueen ulkopuolella. Alueella on suoritettu maaperän pilaantuneisuustutkimus 2009 ja sen mukaan merkittävää riskiä pilaantumiselle ei ole. Lähin asuinrakennus ampumaradalta on noin 600 metrin päässä.

Selite

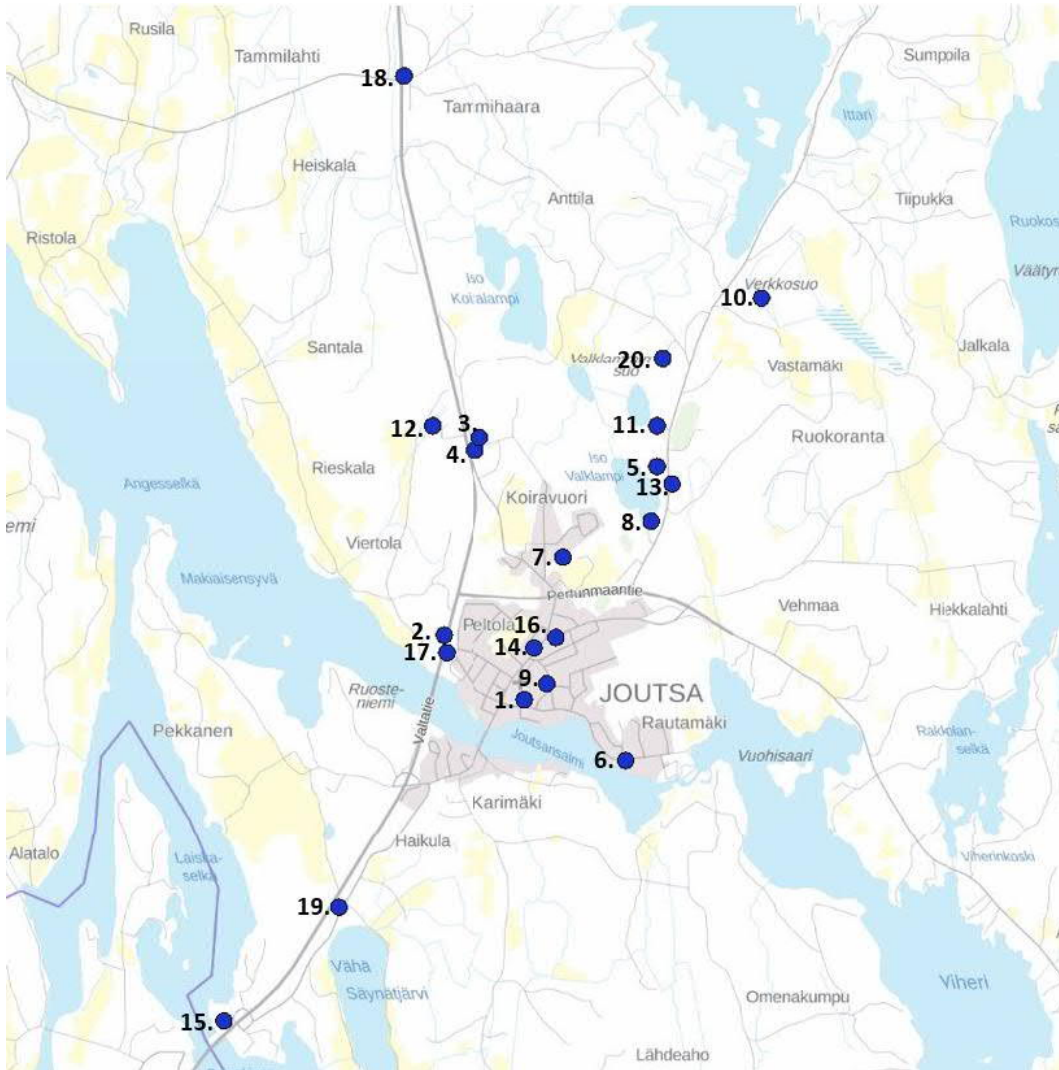
- Itä-Päijänteen rhy:n ampumarata-alue
- Melualuesapluuna, dB
- 65
- 70
- Kaavoituksessa huomiotava melualue

Kuva 20. Ampumarata-alueen melualue (Ampumarataselvitys 2015).

Pilaantuneet maat

Suunnittelualueella on muutamia kohteita, joissa maaperä on pilaantunut tai mahdollisesti pilaantunut (kartta seuraavalla sivulla). Tällainen kohde on mm. Huttulan alueella, jossa on tapahtunut liikenneonnettomuus, jolloin maaperään pääsi 1-luokan polttonestettä. Alueella on maankäyttörajoite. Maankäyttörajoitteet ovat myös toiminnassa olevilla sekä toimintansa jo lopettaneilla huoltoasemilla. Tällaisia kohteita ovat entinen Esso-huoltoasema Savontielle, Shell-huoltoasema Huttulassa sekä Neste/Supa Tammihaarassa. Kangasniementie kaatopaikalla on myös maankäyttörajoite.

1. Joutsan Lämpö Oy	toimiva kohde, ei rajoitetta, kunnostus 2011
2. Huttulan alue, öljyonnettomuus	ei puhdistustarvetta, maankäyttörajoite, kunnostus 2005
3. Joutsan Puukaluste Oy	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
4. Lasa-Muovi, Labko, Sarlin	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
5. El-Fer Ky, Joutsan Konepalvelu Paalanen	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
6. Suomen LaatuKansio Oy	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
7. Huoltokorjaamo Heino & Piilola	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
8. Tielaitos, Joutsan tukikohta, nyk. autokorjaamo	selvitystarve tarkistettava, tutkimustarve - 2027
9. Teuvo Ylösen autoliike + huolto, Koiravuori	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
10. Joutsan kunnan lietteenkaatopaikka Käräjärvi	selvitystarve tarkistettava, puhdistusvastuuarvio 2011
11. Kangasniementien kaatopaikka	massat siirretty, ei puhdistustarvetta, maankäyttörajoite, kunnostus 1996
12. Kunnan kaatopaikka, Varalaskupaikka	selvitystarve tarkistettava, puhdistusarvio 2011
13. K-S tiepiirin suolavarasti Kangasniementie	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
14. Itä-Hämeen Liikenne Oy:n huoltohalli, Jousa	toimiva kohde, selvitystarve tarkistettava
15. Ent. Shell, Kesoil Oravakivensalmi	ei puhdistustarvetta, ei käyttörajoitetta, tutkimukset 2018
16. Ent. Esson huoltoasema, Savontie, Jousa	ei puhdistustarvetta, maankäyttörajoite, kunnostus 1995
17. Shell huoltoasema Huttula, Rantatie	toimiva kohde, maankäyttörajoite
18. Neste, Supa Tammihaara	arvioitava tai puhdistettava, maankäyttörajoite, puhdistusvastuuarvio 2011
19. Neste D-asema, Linjala	ei puhdistustarvetta, ei käyttörajoitetta, kunnostettu 2010

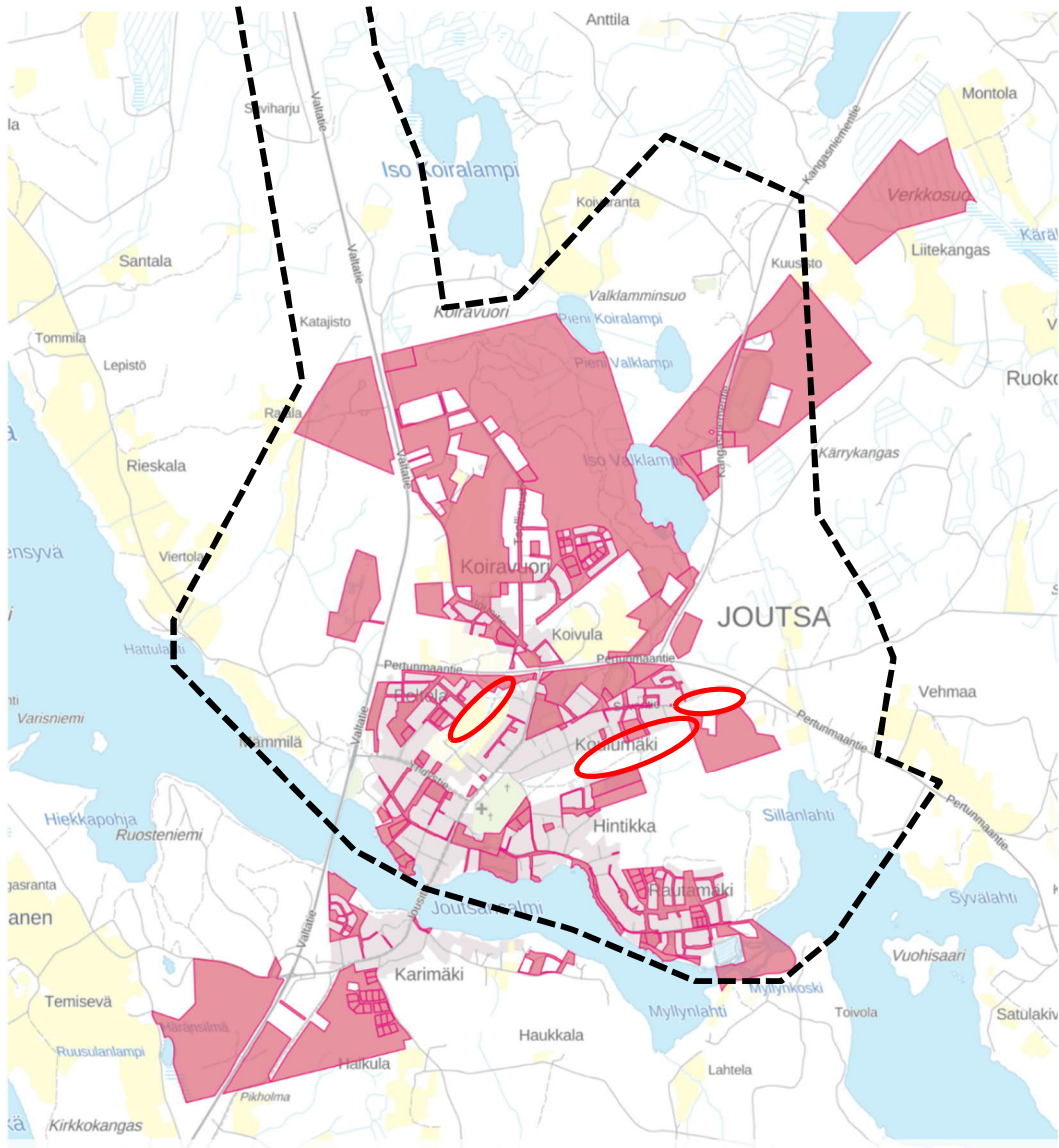

Kuva 21. Pilaantuneiden alueiden kohteet (Lähde: ELY-keskus, 2018). Kohde nro 9 sijaitsee Koiravuorella.

1.13 Maanomistus

Suunnittelualueella kunnan omistuksessa olevat maa-alueet ovat katujen, liikuntapaikkoja tai kunnallisia palveluja tarjoavien rakennusten käytössä, kuten terveyskeskus ja koulu. Kunnan mailla on mm. koko Koulumäen alue urheilukenttineen, Koiravuoren alue, kuntoradan ympäristö, ravirata, uimaranta, puistoja ja virkistysalueita sekä jäteveden puhdistamo.

Lisäksi kunnan omistuksessa on suurempi alue Savontien eteläpuolella.

Kuva 22. Kunnan maanomistus osoitettu punaisella. Punaisilla soikioilla on osoitettu kunnan vuonna 2020 omistukseensa hankkimien kiinteistöjen likimääräinen sijainti.

2 YLEISKAAVAN TAVOITTEET

2.1 Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet

Valtioneuvosto on vahvistanut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) 1.4.2018. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisten merkittävien seikkojen huomioon ottaminen siten, että edistetään niiden toteutumista. Päätöksen tavoitteet on jaettu viiteen asiakokonaisuuteen:

1. toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. tehokas liikennejärjestelmä
3. terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. uusiutumiskykyinen energiahuolto

Tässä yleiskaavatyössä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista nousevat esille erityisesti tehokas liikennejärjestelmä sekä elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö.

2.2 Maakunnalliset tavoitteet

2.2.1 Keski-Suomen maakuntakaavan tavoitteet

Keski-Suomen maakuntakaavan keskeinen tavoite on Keski-Suomen Strategian Aluerakenne 2040 alueidenkäyttöratkaisujen osoittaminen. Tulevaisuuden kehittymiseen ohjaaviin kaavamerkintöihin on annettu seuraavia kaavamääräyksiä, jotka ovat tavoitteena yleiskaavan suunnittelussa.

- Joutsan kehittyminen maakuntakeskukseksi, jota ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palveluiden keskuksena.
- Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toiminta edellytyksistä ja turvallista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.
- Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta.
- Keskustatoimintojen alueesta tulee muodostua eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueelle soveltuvan vähittäiskaupan suuryksikön.
- Monipuolisen työpaikka-alueen syntyminen Kettuvuoren alueelle
- Alueiden käytön suunnittelussa varauduttava valtatie 4 tavoitetilaan, joka mahdollistaa valtatie kehittämissä TEN-T-ydinliikenneverkon vaatimusten mukaisena sekä joukkoliikenteen laatukäytävänä, jonka liityntäyhteyksiä ja -pysäköintiä tulee kehittää.
- Suunnittelussa tulee turvata ulkoilureittien jatkuvuus.
- Voimalinjan yhteystarve Joutsan-Kuortti 110 kV varmistaa Joutsan ja Pertunmaan sähkönsaannin.

- Pohjavesialueille ei tule sijoittaa pohjaveden pilaantumis- ja muuttamiskeskeisiä aiheuttavia laitoksia ja toimintoja eikä maa-ainesten ottoa.
- Valklamminsuon alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suo-
jeluarvoja.
- Lentoliikennettä palvelevien varalaskupaikkojen ja nousuteiden suojavyöhykkeelle ei tule osoittaa
asumista tai muita meluherkkiä toimintoja. Alueen maankäytön suunnittelussa on varauduttava kat-
tavan rinnakkaistiestön toteuttamiseen.

2.2.2 Muut maakunnalliset tavoitteet

Keski-Suomen strategia 2040 on maakunnan yhteinen visio ja tahdonilmaus Keski-Suomen tulevaisuu-
desta. Strategia kokoaa yhteen pitkän aikavälin maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman 2014-2017.
Keski-Suomen tavoitteena on monikeskuksinen aluerakenne, jossa on toimivat maakunnan sisäiset ja
ulkoiset liikenne- ja tietoliikenneyhteydet.

Keski-Suomen aluerakenne 2040 on osa Keski-Suomen strategiaa. Se antaa näkemyksen siitä mitkä
ovat Keski-Suomen aluerakenteen tavoiteltavat painotukset.

- Tiiviimmän asutuksen taajamat hyvien liikenneyhteyksien varrella
- Palvelukeskus, kaupan keskittymät, liikennevirroista hyötyvien palveluiden kehittämistä valtateiden
varsilla
- Uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuvia uusia työpaikkoja ja uudistuvaa metsäteollisuutta
- Valtatie 4 toiminnallisesti merkittävä liikenneväylä, minkä kautta kansainväliset yhteydet
- Valtatien 4 varren hyödyntäminen matkailualueena
- Ulkoilureittien kehittäminen

2.3 Kaavalle asetetut lähtökohtatavoitteet

Kirkonkylän alueella on voimassa oikeusvaikutuksen aluevaraustyyppinen yleiskaava, joka on tavoit-
teiltaan vanhentunut. Kaavoitettavaan alueeseen sisältyy jonkin verran myös Joutsan rantaosayleiskaava-
vasta pois jätettyjä taajaman lähiranta-alueita, jotka otetaan nyt suunnitteluun mukaan. Tällä kaavalla
ratkaistaan näiden ranta-alueiden rakennusoikeus joko rakennuspaikkakohtaisesti tai osittain alueet osoi-
tetaan asemakaavan laajennusalueina.

2.4 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet

Prosessin aikana on syntynyt seuraavia tavoitteita:

- Kaava-alueen inventoidut kulttuuriympäristökohteet tulee tarkistaa ja suunnittelun alueen muusta ra-
kennuskannasta tulee tietää ikä, millaisia rakennuksia ovat ja mikä vaikutus niillä on suunnittelutilan-
teeseen.
- Ampumaradan melualue otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa
- Valtatielle 4 määritellään liittymäjärjestelyt ja laaditaan niiden aluevaraussuunnitelmat, mikä huomioi-
daan kaavaratkaisuissa
- Kaava-alueelle laaditaan maisemaselvitys, missä käsitellään maisemalliset lähtökohdat ja annetaan
suositukset tulevalle maankäytölle.

3 YLEISKAAVAN MITOITUSPERUSTEET

Joutsan kunnan valtuusto on 15.8.2005 (§ 17) tarkistanut kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa sekä suunnittelutarveratkaisuissa noudatettavat mitoitusperusteet. Näitä mitoitusperusteita käytetään tässä osayleiskaavassa taajama-alueen ulkopuoleisille alueille.

Mitoitusperusteilla tarkoitetaan niitä periaatteita, joiden mukaan tila- ja maanomistajakohtainen rakennusoikeus lasketaan asemakaavoitettavaksi tarkoitetun taajama-alueen ulkopuolella. Perusteet on tarkoitettu ohjeiksi, joiden avulla pyritään edistämään johdonmukaista, luonnonolot huomioon ottavaa suunnittelua sekä maanomistajien tasavertaista kohtelua.

Tavoitteena on, että maanomistajakohtainen rakennusoikeus on loogisesti riippuvainen alueen soveltuvuudesta rakentamiseen. Rakennusoikeuden tasapuolista mitoittamista varten käytetään ns. kantatilarakastelua, jossa tarkastellaan vuoden 1969 jälkeisen rakentamisen kehittymistä tilakohtaisesti. Käytännössä 31.12.1969 jälkeen tapahtuneet tonttien lohkomiset on luettu silloisen kantatilan käytetyksi rakennusoikeudeksi.

3.1 Mitoitusrantaviiva

Rannan pituus on mitattu maanmittauslaitoksen numeerisesta kiinteistörajakartasta. Laskennassa käytetään rantaviivan pituutena ns. muunneltua rantaviivaa, joka ottaa huomioon rantaviivan mutkittelun, esim. niemet ja lahdet. Rantaviivan muuntaminen on tehty 1:10 000 kiinteistörajakartalla käyttäen muuntope-
rusteena Etelä-Savon seutukaavaliiton muuntamiskertoimia.

Niemet, kannakset ja saaret

Vastarannan läheisyys	Rantaviivan pituudesta otetaan huomioon (kerroin)
alle 50 m	0
50 - 100 m	1/2
100 - 150 m	3/4

Lahdet ja salmet

Vastarannan läheisyys	Rantaviivan pituudesta otetaan huomioon (kerroin)
alle 100 m	1/4
100 - 200 m	1/2
200 - 300 m	3/4

3.2 Kantatilojen uudet saunarakennukset

Olevat erilliset saunarakennukset on todettu ja osoitettu kaavaan siitä riippumatta, onko kyseessä kantavai lohkotilan saunarakennus. Uusia saunarakennuksia voidaan osoittaa, jos sauna liittyy kantatilan olevaan, ennen 1996 rakennettuun asuinrakennukseen tai jos tilalla ei ole muita asuinrakennukseen liittyviä

rantasaunoja tai jos saunan on fyysisessä yhteydessä pihapiiriin ja etäisyys pihapiiristä on alle 0,5 km ja että saunalle on kulkuyhteys jo olemassa tai helposti järjestettävissä.

3.3 Tausta-alueen rakennusoikeus

Joissakin tapauksissa rakentaminen on tulkittu ns. taustarakentamiseksi, joka ei vaikuta rantarakennusoikeuden mitoitukseen. Tällaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi, jos tilan rannan puoleinen raja on yli 150 metrin etäisyydellä rantaviivasta tai jos rakennuspaikka sijaitsee yli 150 metrin etäisyydellä rantaviivasta tai jos jokin este, kuten yleinen tai vilkas tie tai topografia, estää rantayhteyden.

3.4 Järvien mitoitus

Käytännön vesistökohtaista rakennusoikeuden määrittämistä varten Joutsan vesistöt on luokiteltu A-C ryhmiin.

Ryhmä	Mitoitus, loma-asuntoa/ muunnettu rantaviiva-km (voi vaihdella välillä)	Rannan kuvaus
Ryhmä A	3,5 (3,0-4,0)	Ympäristö- ja luontoarvoiltaan valtakunnallisesti arvokkaat tai muutoin luontoarvoiltaan erityisen arvokkaat alueet
Ryhmä B	5,0 (4,5-5,5)	Normaalisti keskitason rannat, jotka edustavat sijainniltaan ja ympäristöarvoiltaan alueen keskitasoa ajatellen lomarakentamista
Ryhmä C	6,0 (5,5-6,5)	Rannat, jotka ovat sijainniltaan ja ympäristöarvoiltaan erityisen hyvin lomarakentamiseen sopivia

Yleiskaavan vesistöt kuuluvat ryhmään B, jossa mitoituskokona käytetään 5 loma-asuntoa/muunnettu rantaviiva-km.

Suunnittelualueelle sijoittuu muutamia pieniä alle 1 hehtaarin kokoisia saaria, joista ei muodostu rakennusoikeutta.

4 YLEISKAAVAN SISÄLTÖ

4.1 Yleiskaavan kuvaus

Joutsan kirkonkylän osayleiskaavalla selkeytetään kuvaa **maankäytön** tulevaisuuden kehityksestä. Suurin muutos tulee olemaan valtatie 4 uudet liittymäjärjestelyt, jotka parantavat liikenneturvallisuutta ja toimivuutta. uudet työpaikka-alueet sijoittuvat liikenteellisesti hyvälle paikalle maantien 428 (Pertunmaantie) ja maantien 616 (Kangasniementie) varsille. Uudet asuinrakentamisen alueet sijoittuvat joko olemassa olevan rakenteen sisälle täydentäen sitä tai sen välittömään läheisyyteen, jolloin uudet alueet pystyvät käyttämään olemassa olevia palveluita ja infrastruktuuria.

Kirkonkylän taajaman lähiranta-alueiden rakentaminen toteutetaan asemakaavalla ja muiden rantojen osalta rakennusoikeus on osoitettu Joutsan rantayleiskaavan mitoitusperiaatteiden mukaisesti rakennuspaikkakohtaisesti.

Alueella tehtyjen selvitysten ja lähtötietojen perusteella luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot on osayleiskaavassa huomioitu ja niille on osoitettu sellaiset kaavamerkinnot, jotka turvaavat ja säilyttävät kyseiset arvot.

4.2 Kokonaisrakenne ja mitoitus

Osayleiskaava-alueen maankäyttö jakautuu seuraavasti

Käyttötarkoitus	Pinta-ala (ha)	Osuus kokonaispinta-alasta
<i>Asuminen (A, AP, AK, AL, AM, RA, RP)</i>	263 ha	20 %
<i>Palvelut (P, PY)</i>	26 ha	2 %
<i>Keskustoiminnot (C)</i>	11 ha	1 %
<i>Työpaikka-alue (TP)</i>	27 ha	2 %
<i>Teollisuus (TY, TV)</i>	45 ha	3 %
<i>Erityisalueet (ET, EO, EA, EH, EV)</i>	56 ha	4 %
<i>Virkistysalueet (VL, VR, VU)</i>	187 ha	14 %
<i>Maa- ja metsätalousalueet (M, M-2, MA, MT, MY)</i>	554 ha	42 %
<i>Suojelualueet (SL)</i>	55 ha	4 %
<i>Vesialueet (W)</i>	100 ha	8 %
YHTEENSÄ	1324 ha	100 %

Uusia aluevarauksia on osoitettu

Käyttötarkoitus	Pinta-ala (ha)	Osuus kaava-alueen kokonaispinta-alasta (1324 ha)	Osuus uusien aluevarauksen kokonaispinta-alasta
Asuminen (AP)	63 ha	5 %	70 %
Työpaikka-alue (TP)	27 ha	2 %	30 %
YHTEENSÄ	90 ha		100 %

Uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet osoitetaan kaavakartalla käyttötarkoituksen värisellä paksulla reunaviivalla.

4.3 Sisältö maankäyttömuodoittain

4.3.1 Asuminen

Joutsan kirkonkylän asemakaavassa asumiselle tarkoitettut alueet on huomioitu osayleiskaavassa. Osayleiskaavassa osoitetut uudet asemakaavoitettavat asuinalueet sijoittuvat joko taajamarakenteen sisälle tai luontaisiin taajaman laajenemissuuntiin. Uusi asuinkerrostalojen alue sijoittuu kirkonkylän keskustaan palveluiden läheisyyteen mahdollistaen mm. palvelutalotyylisten rakennusten rakentumisen. Uusien pientalovaltaisien asuinalueiden sijoittelussa on huomioitu alueiden tiivis kytkeytyminen olemassa olevaan infrastruktuuriin sekä lyhyt ja turvallinen matka koululle. Pisimmillään matkaa on kaksi kilometriä.

Valklamminsuon virkistysalueen ja ulkoilureittien sekä Koulumäen liikuntapaikkojen läheisyyteen on osoitettu uusi alue, jolle voi sijoittua pientalovaltainen asuntoalue tai matkailupalveluiden alue. Alueen sijainti lähellä nykyisiä monipuolisia liikunta- ja ulkoilupaikkoja sekä lähellä keskustan palveluita mahdollistaa alueen kehittämisen laajemmin matkailupalvelujen ja vapaa-ajan keskuksiksi.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten alueet sijoittuvat Joutsan kirkonkylän keskeisten liikenneväylien varalle jo rakentuneille alueille.

Merkinnät ja määräykset

AK Asuinkerrostalojen alue

Alue varataan pääasiassa asuinkerrostaloille. Alueelle saa rakentaa myös liike-, työ- ja palvelutiloja.

AP Pientalovaltainen asuntoalue

Alue varataan pääasiassa asuinpientaloille ja erillispientaloille. Alueelle saa rakentaa myös asumiselle tarpeellisia lähipalveluita ja virkistysalueita sekä sellaisia pienimuotoisia työtiloja, joista ei aiheudu melua, raskasta liikennettä, ilman pilaantumista tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

AP-1 Pientalovaltainen asuntoalue

² Alue on tarkoitettu pääasiassa pientaloasumiseen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden asuinrakennuksen, erillisen saunan, erillisen savusaunan ja talousrakennuksia, joiden yhteenlaskettu kokonaisala on enintään 8 % rakennuspaikan pinta-alasta, ei kuitenkaan yli 350 m². Talousrakennusten yhteenlaskettu kokonaisala saa olla enintään 100 m². Uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m². Asuinrakennuksen vähimmäisetäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 50 metriä. Erillinen, kokonaisalaltaan enintään 25 m² suuruinen saunarakennus ja enintään 12 m² suuruinen savusaunarakennus voidaan sijoittaa vähintään 15 m etäisyydelle em. rantaviivasta, ei kuitenkaan rantavyöhykkeen avoimiin osiin. Muita rakennuksia ei saa sijoittaa 30 m lähemmäksi eikä rakennelmia 10 m lähemmäksi em. rantaviivaa.

Luku osoittaa alueen rakennuspaikkojen enimmäismäärän.

AP/RM Uusi pientalovalainen asuntoalue tai matkailupalveluiden alue.

Alueen käyttötarkoitusten sijainti ja keskinäinen laajuus määritellään tarkemmin asemakaavalla. Pientalovaltainen asuntoalue varataan pääasiassa asuinpientaloille ja erillispientaloille. Alueelle saa rakentaa myös asumiselle tarpeellisia lähipalveluita ja virkistysalueita sekä sellaisia pienimuotoisia työtiloja, joista ei aiheudu melua, raskasta liikennettä, ilman pilaantumista tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

Matkailualueelle saa sijoittaa lomakylän, hotellin ja muita matkailua palvelevia rakennuksia.

AL Asuin-, liike- ja toimistorakennusten alue

Alueelle saa sijoittaa asumista sekä liike- ja toimistotiloja.

4.3.2 Palvelualueet

Osayleiskaavassa palvelurakentamista on osoitettu Joutsan kirkonkylän keskustaan Jousitien, Yhdystien ja Valtatien varsille. Keskustatoimintojen alueelle (C) voi sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Asuinkerrostalojen alueelle (AK), pientalovaltaisille asuntoalueille (AP) ja asuin-, liike- ja toimistorakennusten alueelle (AL) on mahdollista rakentaa palveluita. Julkisten palveluiden ja hallinnon alueella sijaitsee Joutsan yhtenäiskoulu ja lukio. Joutsan kirkonkylän taajaman palvelualueet ovat asemakaavoitettuja ja pääosin jo toteutuneita.

Merkinnät ja määräykset

C Keskustatoimintojen alue

Alueelle saa sijoittaa keskustaan soveltuvaa asumista sekä hallinto-, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia toimitiloja. Aluetta suunniteltaessa ja kehitettäessä tulee kiinnittää huomiota toimivan ja viihtyisän kaupunkikuvan luomiseen.

P Palvelujen ja hallinnon alue

Alue varataan pääasiassa julkisia ja yksityisiä palveluita sekä hallintotiloja varten. Alueelle saa sijoittaa asumista.

PY Julkisten palveluiden ja hallinnon alue

Alue varataan pääasiassa julkisille palveluille. Alueelle voidaan sijoittaa myös yksityisiä palveluita.

4.3.3 Työpaikka- ja teollisuusalueet

Osa yritystoimintaan varatuista alueista muodostuvat jo toiminnassa olevista alueista. Yritystoimintaa varten osoitetut uudet alueet sijoittuvat nykyisen taajamarakenteen yhteyteen hyvien kulkuyhteyksien varsille Pertunmaantien varrelle. Asuinalueiden läheinen sijainti mahdollistaa liikkumisen alueille jalan tai pyörällä.

Merkinnät ja määräykset

- TP** Työpaikka-alue
Alue varataan monipuoliseksi työpaikka-alueeksi, jolle voidaan sijoittaa toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa sekä varastointia.
- T** Teollisuus- ja varastoalue
- TY** Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia
Alue varataan sellaiselle teollisuudelle, joka ei aiheuta haittaa ympäristön asutukselle. Alue varataan myös sellaisille palveluille, jotka liittyvät alueen käyttöön tai palvelevat muuta tarkoitusta kuin kotitalouksien päivittäistavaramyyntiä. Alueelle voidaan sijoittaa toimitiloja.

4.3.4 Virkistys

Virkistysalueiksi on osoitettu Joutsan kirkonkylän taajaman ja sen ympäristön keskeiset viheralueet. Joutsan yhtenäiskoulun urheilukenttä ja raviradan alue on yleiskaavassa osoitettu omilla merkinnöillään. Valkammisuon ympäristö on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi. Taajaman ja haja-asutusalueiden viereisillä alueilla on laajoja pelto- ja metsäalueita, mitkä on yleiskaavassa jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Näillä alueilla pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous ja virkistys tapahtuu pääasiallisesti luonnonympäristössä jokamiehenoikeuksiin perustuen.

Merkinnät ja määräykset

- VL** Lähivirkistysalue
Alueelle saa sijoittaa vain yleistä virkistystä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.
- VU** Urheilu- ja virkistyspalveluiden alue
Urheilukenttien ja liikuntahallin alue.
- VU-1** Urheilu- ja virkistyspalveluiden alue
Raviradan-alue.
- VR** Retkeily- ja ulkoilualue
Alueelle saa rakentaa ulkoilukäyttöäpalvelevia pienehköjä rakennuksia ja rakennelmia.
- Uimaranta.

4.3.5 Loma-asuminen

Yleiskaavassa on osoitettu loma-asuntoalueita Sillanlahden, Joutsansalmen ja Pieni Valklammen rannoille. Uusia rantarakennuspaikkoja osoitetaan yleiskaavassa emätilatarkastelun mukaisesti kuusi ja ne sijoittuvat valtatie 4 länsipuolelle. Rakennuslupa voidaan myöntää RA-alueille yleiskaavan perusteella.

Merkinnät ja määräykset

RA Loma-asuntoalue

²

Alue on tarkoitettu pääasiassa loma-asutukseen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden asuinrakennuksen, erillisen saunan, erillisen savusaunan ja talousrakennuksia, joiden yhteenlaskettu kokonaisala on enintään 8 % rakennuspaikan pinta-alasta, ei kuitenkaan yli 250 m². Talousrakennusten yhteenlaskettu kokonaisala saa olla enintään 100 m². Rakennusten lukumäärä saa olla enintään viisi. Uuden rakennuspaikan tulee olla vähintään 3000 m². Loma-asuinrakennuksen vähimmäisetäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta määräytyy kokonaisalan mukaisesti siten, että:

- kokonaisalaltaan enintään 100 m² suuruisen rakennuksen etäisyys rantaviivasta on vähintään 30 metriä

- kokonaisalaltaan yli 100 m² suuruisen rakennuksen etäisyys rantaviivasta on vähintään 50 metriä.

Erillinen, kokonaisalaltaan enintään 25 m² suuruinen saunarakennus ja enintään 12 m² suuruinen savusaunarakennus voidaan sijoittaa vähintään 15 m etäisyydelle em. rantaviivasta, ei kuitenkaan rantavyöhykkeen avoimiin osiin. Muita rakennuksia ei saa sijoittaa 30 m lähemmäksi eikä rakennelmia 10 m lähemmäksi em. rantaviivaa. Luku osoittaa alueen rakennuspaikkojen enimmäismäärän.

4.3.1 Liikenne

Valtatie 4 (E 75) on osoitettu **merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi** (vt). Valtatielle 4 on osoitettu eritasoliittymät Joutsan keskustan (mt 16646 ja st 428) ja Tammahaaran (st 610) kohdalle. Kaikki valtatie 4 nykyiset tasoliittymät poistetaan ja liikenne ohjataan eritasoliittymien kautta. Järjestely perustuu keväällä 2019 valmistuneeseen *Valtatien 4 parantaminen Joutsan kohdalla -aluevaraussuunnitelmaan* (liitteenä 4). Keskustan kohdalla suuntaeritasoliittymien välinen alue osoitetaan **kehittämisalueeksi** (ke), jolla liikennejärjestelyt tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä, turvallisista kävely- ja pyöräily-yhteyksistä ja rinnakkaisteiden toteuttamisesta.

Valtatien 4 eteläisimmän eritasoliittymän läheisyyteen on osoitettu **liityntäpysäköinti** (li-p).

Lentoliikenteen varalaskupaikka valtatiellä 4 keskustan pohjoispuolella säilyy nykyisellä paikalla. Sen ympärille on osoitettu suojavyöhyke (sv).

Nykyiset seututiet (st 610 Korpilahdentie, st 428 Pertunmaantie ja st 616 Kangasniementie) on osoitettu **seututiekseksi** (st) ja Korpilahdentien uusi osuus eritasoliittymästä nykyiseen tielinjaukseen on osoitettu **ohjeelliseksi seututiekseksi** (katkoviivalla, st).

Kirkonkylän nykyiset pää- ja kokoojakatuina toimivat maantiet ja kadut on osoitettu merkinnällä **kokoojaku / yhdystie** (yt/kk). Yksityisteitä on osoitettu **pääsytien** merkinnällä (p).

Uusia tie-/katuyhteyksiä on osoitettu merkinnällä **tieliikenteen yhteystarve**. Keskustan pohjoisosan ja Tammihaaran välille on osoitettu yhteystarve rinnakkaisväylälle valtatie 4 molemmin puolin. Seututien 428 (Pertunmaantie) ja Jousitien välille on osoitettu yhteystarve voimassa olevan asemakaavan mukaisesti. Uudelta AP/RM-alueelta on osoitettu yhteystarve Jousitielle. Taajaman itäosassa Savontien ja Myllytien välille on osoitettu tieliikenteen yhteystarve, joka kytkee uudet asuntoalueet nykyiseen katuverkoon.

Nykyiset jalankulku- ja pyörätiet on merkitty kartalle merkinnällä **jalankulun ja pyöräilyn reitti**. Uusia **jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeita** on osoitettu seututielle 428 (Pertunmaantie) valtatie 4 ja Jousitien välille sekä Pertunmaantien pohjoispuolelle Jousitien ja Kangasniementien välille, Savontien itäpuolelle, Jousitielle Koiravuoreen, Savontien itäpään ja Savontien ja Myllytien välille kahteen kohtaan.

Valtatie 4 suuntaiset jalankulku- ja pyöräily-yhteydet ovat rinnakkaiskatujen jalankulku- ja pyöräteillä tai rinnakkaisväylien vähäliikenteisillä osuuksilla ajoradalla. Valtatien alitusmahdollisuus on eritasoliittymissä.

Ulkoilureitit on osoitettu ohjeellisina ulkoilureitteinä nykytilanteen mukaisesti painottuen urheilukentän pohjoispuoliselle VR-alueelle sekä Savontien ja Myllytien väliselle VL-alueelle.

Muita virkistykseen ja liikkumiseen liittyviä kaavamerkintöjä ovat **moottorikelkkailureittien, venevalkaimien ja veneväylien** merkinnät.

4.3.2 Erityisalueet

Erityisaluemerkinnöillä on osoitettu alueen ampumarata-alue, jätevedenpuhdistamo, sähkön muuntoasema, vesitorni, kalankasvattamo ja hautausmaa-alue.

Joutsa-Kuortti -välille on huomioitu Keski-Suomen maakuntakaavan varaus uudelle voimalinjalle.

Merkinnät ja määräykset

E	Erityisalue.
<i>Alueella on kalankasvattamo.</i>
ET	Yhdyskuntateknisen huollon alue
EN	Energiahuollon alue.
EA	Ampumarata-alue
<i>Ampumaradan meluntorjuntaa tulee kehittää niin, että melun leviäminen olemassa oleville asuinalueille saataisiin ehkäistyä.</i>
EH	Hautausmaa-alue

4.3.3 Kulttuuri- ja luonnonympäristö

Osayleiskaavassa on osoitetut suojelu- ja säilyttämistavoitteet rakennetun kulttuurihistorian kannalta arvokkaille alueille ja kohteille, luonnonympäristön kannalta arvokkaille alueille sekä tärkeille pohjavesialueille. Uimalan luonnonsuojelualueelle on tavoitteena hakea vapautusta luonnonsuojelustatuksesta ympäristöministeriöltä ja siten alue on osoitettu luo-3 -merkinnällä.

Merkinnät ja määräykset

- 1** Kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokas rakennus, jonka ympäristö säilytetään
Rakennuksen ulkoasua ei saa muuttaa eikä rakennusta saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo ja kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Merkinnän numero viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
Joutsan Jousitien keskusraitti. Uudis- ja korjausrakentaminen, kadun rakentamis- ja korjaustoimenpiteet sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee sopeuttaa valtakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja sen ominaispiirteisiin.
- W/s** Vesialue, jolla ympäristö säilytetään
- SL** Luonnonsuojelualue
Luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi esitetty alue.
- luo-1** Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
Merkinnällä on osoitettu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajin (liito-orava) esiintymisalue. Lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty.
Alueella tulee säilyttää liito-oravan pesäpuut ja liikkumiseen kannalta riittävä puusto.
- luo-2** Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
Merkinnällä on osoitettu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajin (viitasammakko) esiintymisalue. Lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty.
- luo-3** Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus.
Merkinnän numero viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.
- luo-4** Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
Alueen paahdeympäristöt tulee säilyttää ja hoitaa paahdeympäristöinä.

- luo-5** Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
Merkinnällä on osoitettu EU:n luontodirektiivin liitteen II ja IV (a) lajin (sudenkorennot) esiintymisalue. Lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty.
- nat** Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue
- pv** Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue
Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee huolehtia, ettei alueen käyttömahdollisuuksia vesilähteenä vaaranneta eikä pohjavesivarojen laatua heikennetä. Alueen rakentamista tai muita toimenpiteitä rajoittavat pohjaveden muuttamiskielto (VesiL 3. luku 2 §) sekä pohjaveden ja maaperän pilaantumiskielto (YSL 2. luku 16§ ja 17§).

Viheryhteystarpeen merkinnällä on osoitettu yksi liito-oravan liikkumista palveleva merkintä uudelle Sillanlahden AP-alueelle.

4.3.4 Maa- ja metsätalous

Haja-asutustyylinen rakentaminen on sallittu M-alueilla. M-1- ja MA-alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.

Merkinnät ja määräykset

- M** Maa- ja metsätalousvaltainen alue
Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen sekä haja-asutusluonteinen rakentaminen.
Maanteiden läheisyydessä on huomioitava, että uusia asuntoja ja oleskelupihoja ei saa sijoittaa alueelle, jossa liikenteen päivämelu ylittää 55 dBA.
- M-1** Maa- ja metsätalousvaltainen alue
Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Alueen rakennusoikeus on tilakohtaisesti osoitettu rakentamisen sallivalle alueelle (RA, AP, AP-1).
- MA** Maisemallisesti arvokas peltoalue
Maisemallisesti arvokas peltoalue tulee pyrkiä säilyttämään avoimena. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.

4.3.5 Muut alueet

- W** Vesialue

4.3.6 Muut merkinnät

Mahdollisesti pilaantunut maa-alue.

Kohde, jonka pilaantuneisuus on tutkittava asemakaavoituksen yhteydessä tai ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Tarvittaessa pilaantunut alue on kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

rv Rantavyöhyke

Merkinnällä on osoitettu mitoitettu rantavyöhyke, jolla alueella yleiskaavaa voidaan käyttää rakennuslupien myöntämisen perusteena.

me Melualue

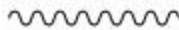
Arvio ampumaradan melualueesta.

sv Suojavyöhyke

Lentoliikenteen varalaskupaikan suojavyöhyke. Kaikista alueelle sijoittuvista rakennushankkeista on pyydetty puolustusvoimien lausunto. Lentoesteen muodostavista mastoista ja rakenteista on pyydetty lisäksi ilmailulain 1194/2009 165 § mukainen lausunto Traficomilta.

Z Voimalinja

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat voimalinjat.

Meluntorjuntatarve

Merkintää on käytetty valtatie 4 ja Yhdystien varrella asumiseen tarkoitettuja alueita vasten, jotta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioitaisiin liikennemelun aiheuttamat haitat ja tarvittaessa laaditaan meluselvitys asemakaavoituksen tai lupaharkinnan yhteydessä.

4.3.7 Yleismääräyksiä

Osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena (MRL 42 §).

Rv-alueen osalta yleiskaava on laadittu MRL 72 §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, minkä johdosta yleiskaavaa voidaan käyttää kaava-alueen ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen perusteena. Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti siirretty AP-, AP-1 ja RA-alueille.

Rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestystä, ellei kaavassa toisin määrätä.

Angesselän ja Joutsansalmen rannoilla alin rakentamiskorkeus on N2000 +93,60 metriä, johon lisätään aluekohtaisesti määriteltävä riittävä aaltoiluvара n. 30 cm. Viherin rannoilla alin rakentamiskorkeus on N2000 +95,10 metriä, johon lisätään aluekohtaisesti määriteltävä riittävä aaltoiluvара n. 30 cm. Alimman rakentamiskorkeuden alapuolelle ei tule sijoittaa kastuessaan vaurioituvia tai vahinkoa aiheuttavia rakenteita tai toimintoja.

Valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvilla tai siihen rajautuvilla alueilla on asemakaavoituksen yhteydessä laadittava rakentamistapaohjeet uudis- ja täydennysrakentamisen soveltamiseksi alueen arvoihin ja rakentamistapaan.

Kirkonkylän keskeisillä alueilla Yhdystien, Jousitien, Rantatien ja Myllytien varsilla tulee kiinnittää erityistä huomioita taajamakuvan laadun parantamiseen ja viihtyisyyteen, jalankulku ja pyöräily-ympäristön ja reittien parantamiseen ja jatkuvuuteen sekä katu- ja muiden liikennealueiden rajaamiseen istutuksin tai rakennuksin.

Kirkonkylän keskustaa koskeissa asemakaavamuutosten yhteydessä on arvioitava modernin rakennusperinnön arvot ja suojelutarve.

Valtatien 4 varrella ja muiden vilkkaasti liikennöityjen pääteiden/-katujen varsilla sekä ampumaradan läheisyydessä on asemakaavoituksen tai uudisrakentamisen, peruskorjauksen ja laajennusten lupaharkinnan yhteydessä tarvittaessa laadittava meluselvitys, jotta voidaan varmistua valtioneuvoston päätöksen mukaisten melutason ohjearvojen täyttymisestä melulle herkkien toimintojen osalta (esim. asuminen, hoitolaitokset, oppilaitokset ja päiväkodit).

Asemakaavoituksen yhteydessä on tarvittaessa laadittava hulevesiselvitys ja annettava määräyksiä hulevesien alueellisesta hallinnasta tai kiinteistökohtaisesta viivyttämisestä. Uusien kaavoitettavien alueiden hulevesiä ei saa johtaa maantieojjiin.

Jätevesien käsittely on järjestettävä lainsäädännön edellyttämällä ja ympäristöviranomaisen hyväksymällä tavalla.

POHJAVESIALUEIDEN MÄÄRÄYKSET:

Pohjavesialueella jäteveden tai siihen verrattavan imeyttäminen maaperään on kielletty.

Lämmitysöljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisätiloihin tai maan päälle tiiviiseen katokselliseen suojaaltaaseen, jonka tilavuus tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn suurin määrä.

Alin kaivutaso ei saa olla 2 m lähempänä ylintä pohjaveden pintaa. Tarvittaessa pohjaveden pinnankorkeus on selvitettävä ennen rakentamisen aloittamista.

5 YLEISKAAVAN SUHDE MUIHIN SUUNNITELMIIN

5.1 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Yleiskaava tukee hyviin yhteyksiin perustuvaa Joutsan kirkonkylän aluerakennetta ja luo edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittymiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle asuntotuotannolle. Uudet rakentamisalueet tukeutuvat olemassa olevaan rakenteeseen ja ovat hyvin saavutettavissa. Osayleiskaavassa on osoitettu uusia jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä, jotka parantavat saavutettavuutta eri alueiden välillä.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

Valtatie 4 uudet liittymäjärjestelyt edistävät valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvaavat sen kehittämismahdollisuudet.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Tulvariskit on minimoitu määräämällä kaavassa alin rakentamiskorkeus, jonka alapuolelle ei saa sijoittaa kastuessa vaurioituvia rakenteita. Liikenteen ja ampuradan meluntorjuntatarve merkinnät on osoitettu kaavassa tarpeellisille alueille.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Osayleiskaavassa on turvattu valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnän arvot sekä säilytetty luonnonmonimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja ekologiset yhteydet. Metsätalouden kannalta riittäviä yhtenäisiä metsäalueita on osoitettu osayleiskaavalla.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Osayleiskaavassa on huomioitu valtakunnallisesti merkittävät voimajohdot.

5.2 Suhde maakuntakaavaan

Osayleiskaava tarkentaa maakuntakaavassa esitettyjä tavoitteita, aluevarauksia ja merkintöjä sekä edistää niiden toteutumista. Maakuntakaavan mukaisesti Joutsan kirkonkylän keskustan elinvoimaisuutta tuetaan tiivistämällä taajamaa, kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena ja osoitetaan monipuolisia työpaikka-alueita (Kettuvuori maakuntakaavassa). Osayleiskaavassa on osoitettu yhdyskuntarakenteen laajentamista kahden asuntoaluevarauksen verran maakuntakaavan *seudullisesti merkittävän tiivistettävän taajaman*-ruuturasterimerkinnän ulkopuolelle. Taajamarakenne kuitenkin pysyy pääteiden rajaamalla alueella. Osayleiskaavassa on huomioitu maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti taajaman ylläpitäminen ja kehittäminen seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Kaavamerkinnoissä ja -määräyksissä on myös kiinnitetty huomiota taajaman viihtyisyyteen, esteettömyyteen, joukko liikenteen toimintaedellytyksiin, kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiin ja kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen. Maakuntakaavan alueluettelossa mainitut, kaava-alueelle sijoittuvat kulttuuriympäristön arvo kohteet on huomioitu yleiskaavamerkinnoin ja -määräyksin.

Valtatietä on tavoitteena kehittää TEN-T-ydinverkon vaatimusten mukaiseksi ja lentoliikenteen varalaskupaikan suojavyöhykkeet on huomioitu. Lisäksi kaavassa on huomioitu voimalinja, jätevedenpuhdistamo ja ampumarata. Osayleiskaavaan on osoitettu moottorikelkkareitit, ulkoilureitit ja veneväylä.

Osayleiskaavassa on ohjattu alueen käyttöä niin, ettei kirkonkylän arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvoja heikennetä. Osayleiskaavassa on huomioitu myös maakuntakaavassa osoitetut erityiset arvot kuten esim. Natura 2000-alue Angesselällä, Valklammin ympäristön luontoarvot ja Joutsan pohjavesialue.

5.3 Suhde kuntastrategiaan

Joutsan kuntastrategia 2020-25 on hyväksytty valtuustossa keväällä 2020. Joutsan missio on *järjestää hyvät palvelut, luoda yrittäjille mahdollisuus menestyä ja huolehtia ihmisistä ja ympäristöstä*. Joutsan visio on *Hyvinvoiva ja uudistuva maaseutukunta*. Strategiassa on otettu kantaa siihen, kuinka kunta vastaa toimintaympäristön muutoksiin. Lisätietoja: <https://www.joutsa.fi/wp-content/uploads/2020/05/kuntastrategia-2020-2025.pdf>. Maankäyttöön liittyviä ja maankäyttöä sivuavia strategisista tavoitteista ja painopiste-alueista ovat:

- edistämme hyvinvointia
- huolehdimme kunnan taloudesta ja omaisuudesta
- kunnioitamme ja suojelemme luontoa
- edistämme rakennetun ympäristön kauneutta
- hillitsemme ilmastonmuutosta
- Joutsan aseman vahvistaminen alueen palvelukeskittymänä
- Oravakiven alueen kiinteistökehittäminen
- Vahva ja kestävä maa- ja metsätalous
- Luonnon läheisyys ja kansallispuiston vetovoima
- Viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö
- Ajantasainen ja kuntaa kehittävä kaavoitus

6 YLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

6.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Demograafisten trendilaskelmien mukaan kunnan väkiluvun arvioidaan vähenevän noin 830 asukkaalla kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Kunnan tavoitteena on monipuolisella tonttitarjonnalla houkutella erityisesti työikäistä väestöä. Kunnan ikärakenne on vanheneva, työikäisen väestön määrä on ollut laskeva vuodesta 2009 alkaen ja ikääntyvien määrä samaan aikaan jyrkästi nouseva. Tämä on tyypillinen kehitys suomalaisissa maaseutukunnissa.

Joutsassa on runsaasti asemakaavoitettuja, mutta vielä toteutumattomia rakennuspaikkoja. Näille alueille on sijoitettavissa yhteensä noin 500 asukasta, mikäli kaikki alueet toteutuisivat. Lisäksi nyt osayleiskaavoitettavalle alueelle on sijoitettavissa yhteensä noin 1 290 asukasta. Osoitettavat aluevaraukset riittävät pitkälle tulevaisuuteen. Kunnan maapolitiikan näkökulmasta toteutukselle on osoitettava riittävästi vaihtoehtoja, sillä osa uusista alueista on yksityisen omistuksessa. Kunta pyrkii yksityisten kanssa vapaaehtoiseen maakauppoihin ennen alueiden asemakaavoittamista. Lisäksi on tärkeää mahdollistaa osayleiskaavalla alueiden asemakaavoitus, ettei yleiskaavan puuttuminen olisi esteenä kunnan kehitykselle, mikäli kysyntä kasvaa tulevaisuudessa. Aluevaraukset pääosin eheyttävät ja täydentävät yhdyskuntarakennetta taajamarakenteen kannalta edullisilla alueilla. Sillanlahden asuntoaluevaraukset ja Kangasniementien varren työpaikka-aluevaraus laajentavat yhdyskuntarakennetta maltillisesti taajamarakenteen lähellä. Uudet työpaikka-alueet sijoittuvat liikenteellisesti hyvillä paikoilla. Muutoksen vaikutus on positiivinen niin yhdyskuntarakenteelle kuin palveluiden saatavuudelle. Uudet aluevaraukset tukeutuvat nykyisiin teknisen huollon verkostoihin ja liikenneväyliin tai ovat niihin helposti liitettävissä.

Osayleiskaavassa osoitetaan rakentamiseen tarkoitettuja alueita 32 % kaava-alueen kokonaispinta-alasta. Virkistyskäyttöön, maa- ja metsätalousalueiksi, suojelu- ja vesialueiksi osoitetaan 68 % kaava-alueen kokonaispinta-alasta. Kaikista uusista rakentamiseen tarkoitetuista alueista osoitetaan asumiseen 70 % ja loput osoitetaan työpaikka-alueiksi. Uusien asumiseen osoitettujen alueiden pinta-ala on yhteensä 63 hehtaaria, mikä on noin 24 % kaikista asumiseen osoitetuista alueista ja noin 5 % kaava-alueen kokonaispinta-alasta. Mikäli kaikki alueet toteutuisivat kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä tämä tarkoittaa noin 3 hehtaaria uutta asuntoaluetta ja noin 65 asukasta vuotta kohti. Kunnan omistuksessa oleville alueille on sijoitettavissa noin 330 asukasta, joka on noin neljännes kaikkien uusien asuntoalueiden mahdollistamasta asukasmäärästä.

Kunta on hankkinut maata Hulikkalan alueelta v. 2020. Alueet on osoitettu osayleiskaavassa pientalovaltaisiksi asuntoalueiksi ja pieneltä osin kerrostalovaltaisiksi asuntoalueeksi ympäröivän yhdyskuntarakenteen mukaisesti. Alueen halki kulkeva hulevesireitti tulee huomioida suunnittelussa. Alue täydentää nykyistä yhdyskuntarakennetta ja hyödyntää olemassa olevia verkostoja. Hulikkalan alueelle osoitetuille uusille asumisen aluevarauksille (AP, AK) on sijoitettavissa yhteensä noin 290 asukasta:

- Osayleiskaavassa osoitetulle uudelle kerrostalovaltaiselle asuntoalueelle on sijoitettavissa neljä uutta kerrostalotonttia, mikä tarkoittaa noin 120 uutta asukasta (40 k-m²/asukas). Lisäksi keskustatoimintojen alueelle ja AL-alueille on tarvittaessa asemakaavoitettavissa asuin-liikerakentamista tai alueita voidaan täydennysrakentaa nykyisten asemakaavojen pohjalta.
- Lisäksi on mahdollista asemakaavoittaa uusia pientalovaltaisia asuntoalueita, joille arvioidaan voida sijoittaa noin 170 asukasta (rivitalot 50 k-m²/asukas).

Osoitettujen uusien asuinalueiden pinta-alasta noin puolet menee katujen, virkistysalueiden ja yhdyskuntateknisen huollon alueiden toteuttamiseen. Hieman kauempana keskustasta oleville uusille pientaloval-

taisille asuntoalueille on mahdollista sijoittaa yhteensä noin 1 000 asukasta, kun hyötypinta-alaksi arvioidaan 50 % osoitetun alueen pinta-alasta ja tonttikooksi 1000 m² ja kullekin tontille on laskettu asuvaksi neljä asukasta:

- Sillanlahden alueelle olisi mahdollista sijoittaa noin 450 uutta asukasta
- Pertunmaantien pohjoispuoleisille alueille noin 300 asukasta
- Savontien tuntumaan noin 250 asukasta.

Oravakivi-Karimäki osayleiskaavan alueella on runsaasti vielä asemakaavoittamattomia yritysalueiden ja asuntoalueiden aluevarauksia. Yritysalueina ne ovat houkuttelevampia kuin esimerkiksi tässä osayleiskaavassa osoitettu Kangasniementien varren yritysalue. Elinkeinoelämän näkökulmasta on hyvä, että yleiskaavatasolla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten yritysalueiden asemakaavoitukselle. Esimerkiksi ympäristöhäiriöitä aiheuttavia työpaikkatoimintoja voidaan osoittaa erilleen asutuksesta. Lisäksi on hyvä olla tarjontaa sekä kalliimmista hyvien liikenneyhteyksien äärelle sijoittuvista tonteista ja edullisempia tontteja vähemmän näkyvyyttä tarvitsevaan yritystoimintaan. Kunnan tulee asemakaavoituksella ja toteutuksen vaiheistuksella huolehtia siitä, ettei yritysalueita toteuteta yhdyskuntatalouden näkökulmasta hajalleen, josta voisi aiheutua kunnalle merkittäviä kustannuksia.

Joutsassa on paljon teollisuustonttikapasiteettia vapaana, mutta monipuolisille työpaikka-alueille on kysyntää. Osayleiskaavan uudet työpaikka-alueet sijoittuvat liikenteellisesti hyvillä paikoilla taajamarakenteen yhteyteen, jolloin niiden saavutettavuus paranee kävellen ja pyörällä. Uusien työpaikka-alueiden pinta-ala on yhteensä 27 hehtaaria, mikä on noin 38 % kaikkien teollisuus- ja työpaikka-alueiden pinta-alasta ja noin 2 % kaava-alueen kokonaispinta-alasta. Tästä on arvioitu hyötypinta-alaksi 60%, jolloin korttelialueiden ala olisi yhteensä noin 16 ha. Mikäli kaikki yritysalueet toteutuisivat, tarkoittaisi tämä noin 0,8 ha uutta yritysaluetta vuosittain. Tämä tarkoittaisi noin 1-2 uutta yritystonttia vuosittain. Osayleiskaavassa osoitetuille uusille työpaikka-alueille olisi sijoitettavissa yhteensä noin 150 - 300 työpaikkaa ja noin 30 yritystonttia (arvio 5-10 tp/tontti). Työpaikkamääräarvio on karkea, sillä työpaikkamäärä voi vaihdella huomattavasti riippuen alueelle sijoittuvan yritystoiminnan toimialasta. Uusia työpaikka-alueita osoitetaan osayleiskaavassa Pertunmaantien ja valtatie 4 liittymään ja Kangasniementien varteen:

- Valtatie liittymän läheisyyteen arvioidaan voida sijoittaa noin 9 yritystonttia kokohaarukalla 4 000 - 10 000 m². Alueelle voisi tulla noin 50 - 100 uutta työpaikkaa.
- Kangasniementien työpaikka-alueelle arvioidaan voida sijoittaa noin 20 yritystonttia ja noin 100 - 200 työpaikkaa.

Osayleiskaavassa osoitettujen TP-aluevarausten yksityiskohtaisempi jakautuminen eri käyttötarkoitusten kesken ratkaistaan asemakaavassa. Kunnan tavoitteena on säilyttää nykyisen kirkonkylän keskustan palveluiden kilpailukyky. Maanteiden varsille voisi sijoittua toimitiloja, joiden yhteydessä voi olla valmistukseen liittyvää myymälätilaa. Lisäksi paljon tilaa vaativa kaupan toimitilat, jotka eivät sovellu sijoitettavaksi Kirkonkylän keskustaan, ovat todennäköisiä. Kunta pystyy asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella hallinnoimaan alueiden maankäyttöä.

Lisäksi Oravakivi-Karimäki osayleiskaavassa on Oravakiven alueelle palveluille osoitettu likimäärin rakennusoikeutta 11 000 k-m², mikä vastaa 3-4 suurehkoa halpahalimyymlää tai paljon tilaa vaativaa kauppaa (alan keskiarvo noin 3000 k-m²/kpl). Karimäen alueelle on osoitettu palveluille 35 000 k-m², mikä vastaa 10-14 halpahalimyymlän tai paljon tilaa vaativan kaupan tarpeita. Teollisuudelle on osayleiskaavassa osoitettu Oravakiven ja Karimäen alueille yhteensä 49 000 k-m², mikä vastaa toimialasta riippuen noin 15-30 yrityksen tarpeita (alan keskiarvo 2400 k-m²/kpl). Alueille on sijoitettavissa toimialoista riippuen noin 140-480 työpaikkaa (5-10 työpaikkaa/yritys). Oravakivi-Karimäki alueelle on osoitettu hieman enemmän aluevarauksia kuin kirkonkylän osayleiskaavan alueelle.

Osayleiskaavan keskustatoimintojen ja palvelujen aluevaraukset sijaitsevat Joutsan kirkonkylän keskustassa, jolloin ne mahdollistavat Joutsan kaupallisen vetovoiman vahvistamisen seudulliseksi merkittäväksi kaupan sijaintapaikaksi ja asiointikohteeksi. Kaupan ja palveluiden saavutettavuus paranee eri kulkumuodoilla kaikille väestöryhmille uusien valtatie liittymäjärjestelyiden sekä uusien jalankulun ja pyöräilyväylien johdosta. Uudet asumisen alueet on sijoitettu niin, että päivittäistavaramyymälät ja muut usein tarvittavat palvelut sijaitsevat enintään kolmen kilometrin päässä. Se, että palvelut säilyvät keskustassa elinvoimaisina, parantaa palveluiden saavutettavuutta kävelen ja pyörällä.

Ottaen huomioon Joutsan viime vuosien laskeva väestökehitys uusien asuinalueiden kaavoittamiselle ei ole tarvetta. Joutsassa on paljon käyttämätöntä rakentamispotentiaalia. Osayleiskaavalla on kuitenkin pyritty luomaan nykyisestä tarjonnasta poikkeavia uusia asuinalueita, joille voisi olla kysyntää tulevaisuudessa. Uusilla erityyillisillä asuinalueilla pyritään saamaan aikaan kiinnostusta rakentamiseen ja uusia asukkaita alueelle. Kunnan tavoitteena on monipuolisten asumismahdollisuuksien tarjoaminen lähellä keskustan palveluita.

Joutsan kirkonkylän olemassa olevat virkistysalueet ja asutuksen läheisyyksissä virkistysmetseinä käytetyt alueet ovat kaavassa osoitettu virkistys- ja ulkoilualueiksi. Virkistysalueet muodostavat yhtenäisen verkoston, mikä kattaa koko kirkonkylän taajaman alueen. Kaavassa on osoitettu uusia suurempia virkistysalueita Hintikan ja Rautamäen asuinalueiden viereen sekä Valklamminsuon ympäristöön. Näitä kahta aluetta yhdistää Koulumäen urheilukenttien ja liikuntakeskuksen alue. Osayleiskaava mahdollistaa virkistysalueiden ja palvelujen kehittämisen laajemmaksi kokonaisuudeksi.

6.2 Vaikutukset liikenteeseen

Valtatie 4 parantaminen Joutsan kohdalla -aluevaraussuunnitelma on ollut lähtökohta yleiskaavan liikeneratkaisuissa. Aluevaraussuunnitelma on esitetty liitteessä 4. Valtatie 4 parantamisen toimenpiteiden vaiheistuksesta ja ajoituksesta ei ole tarkempaa tietoa. Parantamistoimenpiteet voivat toteutua myös vaiheittain. Siksi osayleiskaavassa on käytetty tiesuunnittelun näkökulmasta joustavia kaavamerkintöjä kuten kehittämisalumerkintää suuntaiseritasoliittymien välillä ja kevyen liikenteen yhteystarvemerkitöjä ja Korpilahdentien osalla ohjeellista merkintätapaa seututien uuden linjauksen osalla.

Henkilöautoliikenne ja kuljetukset

Tavoitetilanteessa valtatie 4 on Joutsan kohdalla 2+2-kaistainen tie, liittymät ovat eritasoliittymiä ja nopeustaso on 100 km/h. Koko jaksolla tavoitellaan yhtenäistä valtatie suuntaista rinnakkaisväylää, mikä edellyttää uuden väylän rakentamista keskustan pohjoisosan ja Tammihaaran (st 610) liittymän välille. Valtatie itäpuolella uusi väylä jatkuu Koiravuoren teollisuusalueelta Jousitien jatkeena Tammihaaraan asti. Vaihtoehtoisesti tai edellisen lisäksi rinnakkaisväylä voidaan toteuttaa valtatie länsipuolelle.

Valtatie 4 uusilla liikennejärjestelyillä valtatie pitkämatkaisen tavaraj- ja henkilöliikenteen sujuvuus, toimintavarmuus sekä matka-aikojen ennustettavuus paranevat merkittävästi. Myös työ- ja asiointimatkojen sujuvuus ja turvallisuus paranevat. Eritasoliittymien johdosta sivusuunnalta valtatielle liittyminen helpottuu merkittävästi, mikä parantaa mm. teollisuusalueiden toimintaedellytyksiä. Maanteiltä, kaduilta ja lähes kaikilta yksityisteiltä on lähes yhtä suorat yhteydet valtatielle kuin nykyisin.

Uudet rinnakkaisväylät keskustan ja Tammihaaran välillä täydentävät valtatie 4 suuntaisia rinnakkaisyhteyksiä ja tarjoavat varareitin yleisen liikenteen häiriötilanteita varten sekä huoltoreitin varalaskupaikan käyttöä varten. Lisäksi rinnakkaisteiden ansiosta lyhytmatkainen ja pitkämatkainen liikenne hakeutuu paremmin omille väylilleen. Eritasoliittymien risteyspiltojen kautta lyhytmatkainen liikenne voi ristetä valtatie-liikenteen kanssa häiritsemättä sitä.

Uudet asuin- ja työpaikka-alueet mahdollistavat enimmillään noin 1700 asukasta ja 800 työpaikkaa. Alueiden synnyttämä liikennemäärä on yhteensä enimmillään noin 3200 ajon./vrk, ja se jakautuu kokoojakaduille melko tasaisesti. Katuverkon tasoliittymissä ei ole odotettavissa toimivuusongelmia. Valtatien 4 eritasoliittymän välityskyky riittää hyvin.

Jalankulku ja pyöräily

Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteet ja turvallisuus paranevat uusien yhteyksien ja uusien valtatie alitusmahdollisuuksien johdosta. Lähes kaikilta asuntoalueilta on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn reitit keskustaan ja koululle. Valtatien suuntaiset jalankulku- ja pyöräily-yhteydet ovat rinnakkaiskatujen jalankulku- ja pyöräteillä tai rinnakkaisväylien vähäliikenteisillä osuuksilla ajoradalla. Valtatien alitusmahdollisuus on eritasoliittymissä, joissa sijaitsevat myös linja-autopysäkit.

Joukkoliikenne

Liikenneverkko ratkaisu mahdollistaa linja-autoliikenteen liikennöinnin nykyisillä reiteillä. Valtatien 4 pysäkeillä pysähtyville ja keskustassa matkahuollossa poikkeaville linja-autoille ei aiheudu eritasoliittymäjärjestelystä johtuen merkittävää matka-ajan pidentymistä. Liityntäpysäköintimahdollisuus keskustan eritasoliittymän kohdalla parantaa joukkoliikenteen käyttäjien palvelutasoa.

Liikenneturvallisuus

Valtatielle 4 suunnitellut parantamistoimenpiteet parantavat erittäin merkittävästi valtatieliikenteen liikenneturvallisuutta. Rinnakkaistie- ja katujärjestelyt jalankulku- ja pyöräteineen sekä valtatie alikulkuineen parantavat merkittävästi suojattomien kulkijoiden liikenneverkkoa ja turvallisuutta, millä on myönteisiä turvallisuus- ja ympäristövaikutuksia myös välillisesti.

6.3 Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen

Merkittävimmät kustannukset syntyvät maankäytön tarvitseman infrastruktuurin rakentamisesta ja ylläpidosta sekä liikennejärjestelmien investoinneista ja ylläpidosta. Yleiskaava ohjaa asumista olemassa olevien palveluiden piiriin. Kaava ei vaikuta Joutsan palveluverkkoon ja uusien palvelujen toteuttamiselle ei ole paineita.

Kaavan uusilla väylillä tuetaan jalan ja pyörällä liikkumista. Uudet rakentamisalueet on osoitettu nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen, jolloin ne voidaan liittää kunnan kaukolämpöön ja muihin kunnallistekniskan verkostoihin ja autolla liikkumisen tarve vähenee.

Osa uusista asemakaavoitettavista alueista on yksityisten omistamia ja siten maan hankinnasta syntyy kunnalle kustannuksia. Toisaalta kunta saa tonttien myynnistä tuloja ja tonttien rakennuttua uusia veronmaksajia.

6.4 Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin

Pertunmaantien ja Kangasniementien risteykseen osoitettu uusi työpaikka-alue sekä osa asuinpientalo-alueista sijoittuvat pohjavesialueelle. Alueiden rakentamisessa tulee huolehtia, ettei alueen käyttömahdollisuuksia vesilähteenä vaaranneta eikä pohjavesivarojen laatua heikennetä.

Luonnonarvoiltaan tärkeät alueet on jätetty pääosin rakentamiseen tarkoitettujen alueiden ulkopuolelle ja niille on osoitettu asianmukaiset merkinnät, jolloin niiden huomioiminen asemakaavoituksessa on turvattu. Pertulanjojan luonnonsuojelualueen purkaminen on tavoitteena tulevaisuudessa, mutta siitä huolimatta

alueen käytössä tulee jatkossakin huomioida alueen elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Virkistys- ja metsäalueet muodostavat verkoston, jolloin lajien liikkuminen alueelta toiselle on mahdollista.

Yleiskaava-alue rajoittuu Natura 2000 -alueeseen Angesselkä-Puttolanselkä, joka on SPA-alue eli lintudirektiivin mukainen erityinen suojelualue. Kaavalla osoitettu uusi loma-asuntoalue rajoittuu Natura 2000 -alueeseen ja alueen rakentumisella on vaikutuksia rannan kasvillisuuteen sekä vesikasvillisuuteen rannan tuntumassa.

Tärkeimmät linnustoon liittyvät arvoalueet ovat päällekkäisiä viitasammakon ja sudenkorentojen arvoalueiden kanssa, joten vesistöjen linnustoarvot tulevat esitetyillä kaavamerkinnöillä huomioiduksi.

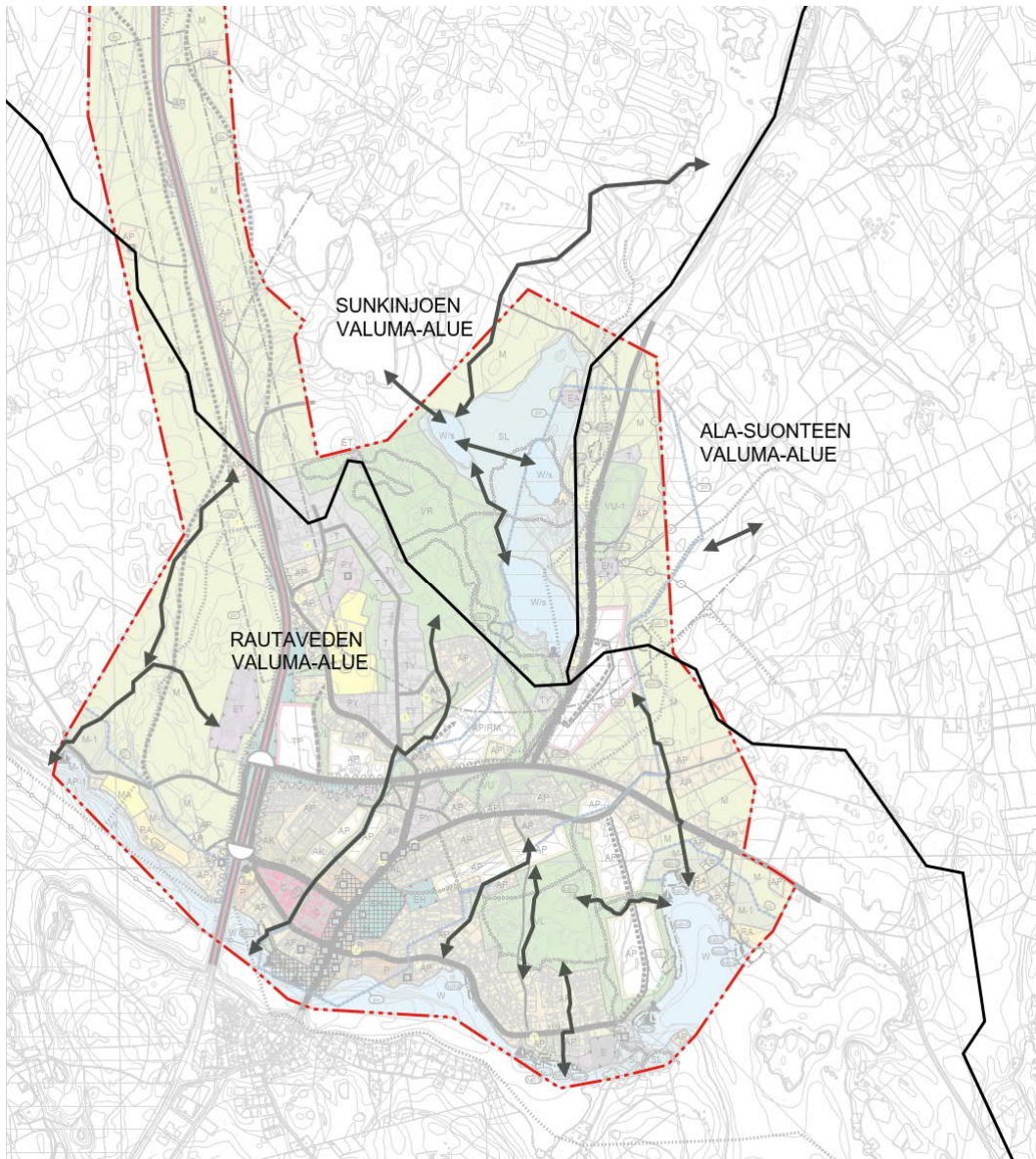
Valkoselkätikka on vaarantunut ja luonnonsuojeluasetuksen perusteella suojeltava laji ja sitä havaittiin kaava-alueella säännöllisesti ja pesäpaikat ovat vuosittain vaihdelleet. Linnustoselvityksiä voidaan laatia lisää alueiden asemakaavojen yhteydessä, jolloin kaavan laadinnan aikana on käytettävissä ajankohtaisin tieto lintujen pesinnästä ja elinpiireistä ja rakentamisalueet voidaan tarkentaa selvitysten tulosten perusteella. Tärkeimmät valkoselkätikka-alueet ovat Perttulanojan luonnonsuojelualue, Myllykosken ympäristö ja Nälkäsuon liito-orava-alue. Nämä on huomioitu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Lisäksi laji on pesinyt Sillanlahden rantametsissä, joissa on vielä paikoin lajille sopivaa habitaattia. Kaavaehdotuksessa Sillanlahden ja uuden pientalovaltaisen asuntoalueen väliin on osoitettu virkistysaluetta. Mehiläishaukkaa havaittiin Valklamminsuon läheisyydessä, eikä kaavaratkaisulla muuteta nykytilannetta.

Valtatien parantaminen Joutsansalmen kohdalla voi aiheuttaa veden samentumista. Työnaikainen veden samentuminen voidaan estää vesistöön asennettavilla suojaverhoilla, jolloin vaikutus ei ulotu Angesselkä-Puttolanselkä Natura 2000 -alueelle asti.

Yleiskaava-alueesta on osoitettu muiksi kuin rakentamisalueiksi 68 %, ja näistä maa- ja metsätalousalueeksi 42 %. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden merkinnät on huomioitava alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tarvittaessa asemakaavavaiheessa laaditaan luontoselvitys, mikäli alueen toteutuminen kestää vuosia, eikä osayleiskaavan luontoselvitykset ole enää ajantasaisia.

Uusien asunto- ja työpaikka-alueiden toteutuminen edellyttää katuverkon ja vesihuollon rakentamista, mikä osaltaan kuluttaa luonnonvaroja ja vähentää luonnontilaisten alueiden määrää.

Osayleiskaava-alue kuuluu kolmeen eri valuma-alueeseen (kuva seuraavalla sivulla). Pääosin taajamarakenteen hulevedet valuvat Rautaveteen. Uusista aluevarauksista vain Kangasniementien varren työpaikka-alue sijaitsee osittain Ala-Suonteen valuma-alueella. Osayleiskaava-alueen taajamarakenne on väljä ja pääosin maaperä on hyvin vettä läpäisevää, joten varsinaisia hulevesiongelmia ei ole juurikaan havaittu. Nykytilanteessa on havaittu ongelmia rankkasateilla ainoastaan Jousitien-Rantatien-Myllytien liittymässä ja Hulikkalantien eteläosassa. Hulevesiä johdetaan nykytilanteessa myös viemäriverkkoon. Taajamarakennetta tiivistettäessä on tärkeä huolehtia tulvareittien säilymisestä. Kaavassa on annettu hulevesien hallintaa koskevia yleismääräyksiä. Tarkempi hulevesimitoitus tehdään asemakaavan laadinnan yhteydessä, kun on tiedossa korttelialueiden määrä, rakennusoikeudet ja käyttötarkoitus, jolloin koviin pintojen määrä pystytään tarkemmin arvioimaan. Osayleiskaavassa on osoitettu pääteiden varsille sijoitettaville uusille rakentamisen aluevarauksille ohjeelliset hulevesien viivytysrakenteiden paikat, joiden sijoituksessa on huomioitu hulevesien luonnollinen virtausuunta. Yleismääräyksellä on kielletty johtamasta uusien kaavoitettavien alueiden hulevesiä maantieojiin. Tämä edellyttää hulevesien viivytykseen varautumista näillä alueilla.

Kuva 23. Osayleiskaavan aluevaraukset sijaitsevat pääosin Rautaveden valuma-alueella. Uusista aluevarauksista ainoastaan Kangasniementien varren uusi työpaikka-alue sijaitsee osittain Ala-Suonteen valuma-alueella. Työpaikka-alueella valunnan taitekohta on Kettuvuori, jonka eteläpuolelta vedet valuu kohti Sillanlahtea ja pohjoispuolelta Ala-Suonteen suuntaan.

6.5 Vaikutukset maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

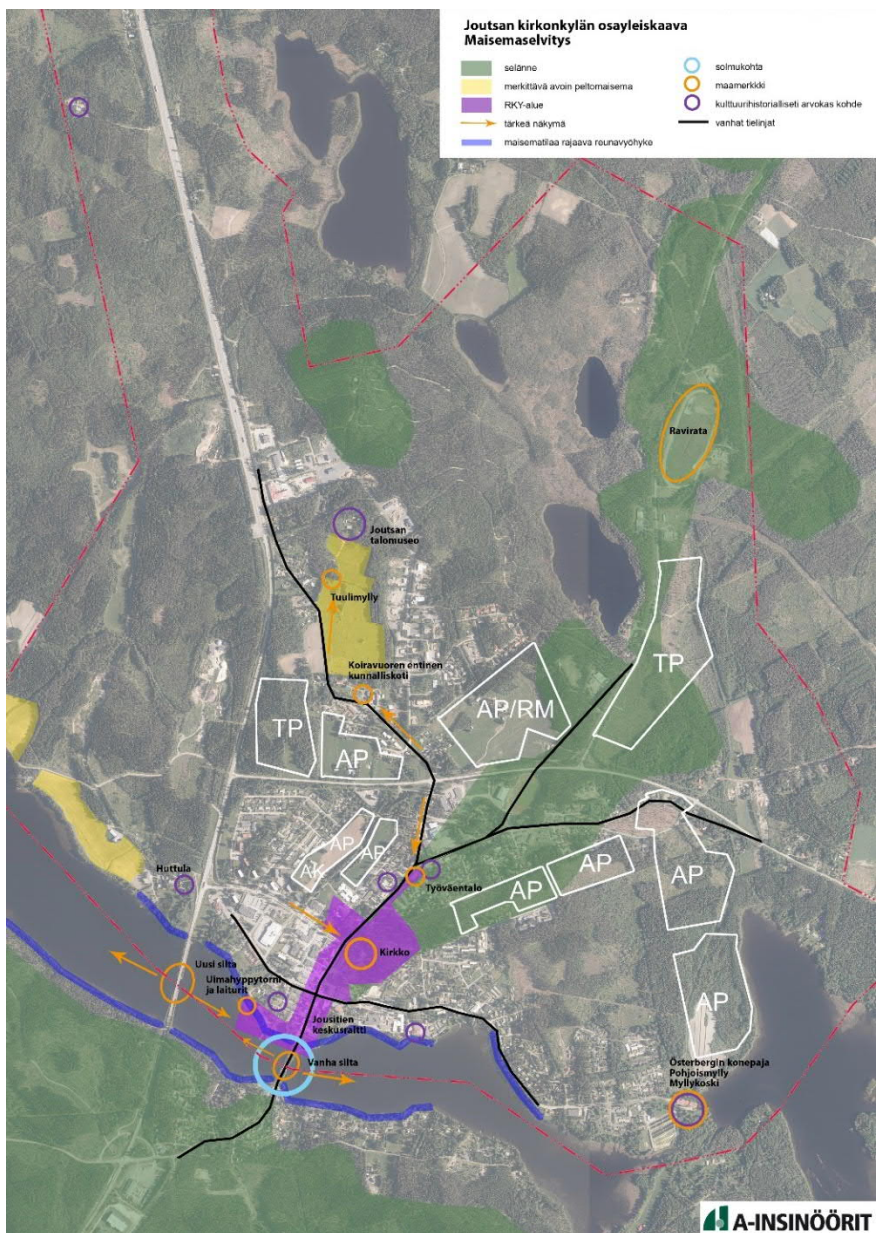
Osayleiskaavalla ei ole vaikutusta Joutsansalmen maisemalliseen solmukohtaan, eikä alueelta maisemaselvityksessä tunnistettuihin maamerkkeihin. Osayleiskaavassa osoitetaan aiemmin laadittuihin inventointeihin perustuen kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat rakennukset, joiden ympäristö säilytetään. Kaavamerkintä osaltaan turvaa rakennusten säilymistä, mutta rakennusten pysyminen aktiivisessa käytössä on suojelun kannalta erityisen tärkeää.

Yleiskaava tiivistää nykyistä Joutsan kirkonkylän taajamaa. Osayleiskaavassa osoitettujen uusien asuin- ja työpaikka-alueiden toteuttaminen aiheuttaa paikallisesti vaikutuksia maisemaan. Vaikutukset ovat merkittävimmillään heti rakentamisen alkaessa, kun puustoa kaadetaan ja alueelle rakennetaan katuja. Ajan

kuluessa uudet alueet sopeutuvat maisemaan piha-alueiden kasvillisuuden välityksellä ja toisaalta silmä tottuu maisemamuutoksiin nopeasti.

Hulikkalan / Peltolan alueen, Pertunmaantien pohjoispuolisten asuntoalueiden ja Sillanlahden läheisen eteläisemmän asuntoalueen varaukset sijoittuvat avoimeen maisemaan, joka muuttuu rakentamisen toteutuessa suljetummaksi. Taajamakuvallisesti merkittävimmät vaikutukset tulevat olemaan Hulikkalan alueen toteuttamisella Yhdystien ja Pertunmaantien välisellä alueella, jonne osayleiskaava mahdollistaa myös kerrostalovaltaisen alueen toteuttamisen. Uusien alueiden toteutuksella voidaan myös kohentaa taajamakuva. Myös Yhdystien varressa on tarvittaessa potentiaalia taajamarakenteen tiivistämiseen asemakaavamuutoksilla.

Asemakaavoituksen yhteydessä on tarvittaessa mahdollista ohjata maisemaan sopeuttamista yksityiskohtaisin kaavamääräyksin tai rakentamistapaohjein.

Kuva 24. Osayleiskaavassa osoitetut uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet valkoisella maisemaselvityskartalla. Alueet sijoittuvat maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaiden alueiden ja tärkeiden näkymien ulkopuolelle.

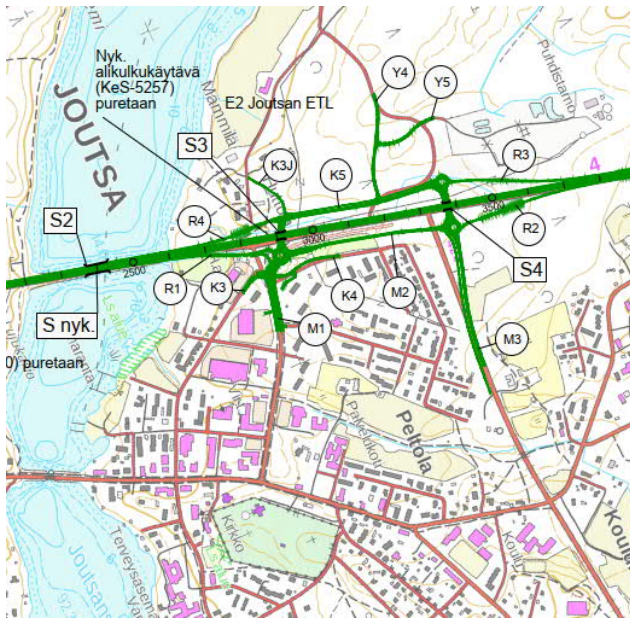
Maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristökohteen Huttulan rakennukset säilyvät tiejärjestelyjen ulottumattomissa, mutta valtatie leventäminen ja eritasoliittymän ramppijärjestelyt vaativat tilaa tontilta. Angesselän rannalla on koko pohjoisrannan matkalla avointa peltomaisemaa. Osayleiskaava mahdollistaa kuuden loma-asunnon rakennuspaikan toteuttamisen rannalle Mämmilän peltojen yhteyteen. Rakentaminen muuttaa peltomaiseman luonnetta tällä rannan osuudella. Pienimittakaavainen rakentaminen on kuitenkin sovitettavissa rantamaisemaan ja ympäröivään rakennuskantaan. Koiravuoren talomuseoon liitvä avoin peltoaukean säilyminen rakentamattomana on turvattu MA-aluevarauksen kaavamääräyksellä.

Valtakunnallisesti merkittävä Jousitien keskusraitilla kaavamerkinnoilla on pyritty siihen, että ympäristön arvot ja ominaispiirteet säilyisivät vaikka muutosta tapahtuisikin. Osayleiskaavaehdotukseen on lisätty yleismääräys, jolla edellytetään rakentamistapaohjeen laadintaa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueella tai siihen rajautuvilla alueilla.

Pääteiden suunnasta katsoen maisemallisesti suurimmat muutokset syntyvät valtatie 4 eritasoliittymien rakentamisesta sekä valtatie varren ja Perttunmaantien varren uusien työpaikka-alueiden toteutumisesta. On todennäköistä, että yritysalueille halutaan näkyvyyttä pääteiden suuntaan. Alueiden toteutusta voidaan tarvittaessa ohjata asemakaavan yhteydessä laadittavilla rakentamistapaohjeilla. Usein riittävä yhtenäisyys saadaan aikaan yhtenäisellä kattoväriyksellä ja rakennusten sijoittelulla. Teollisuus- ja työpaikka-alueilla olennaista on kiinnittää huomiota myös varastointialueiden ja huoltopihojen sijoitteluun.

Valtatie uudet eritasoliittymät vaativat paljon tilaa ja aiheuttavat vaikutuksia maisemaan. Valtatie tasaus säilyy kuitenkin nykyisellään ja ramppijärjestelytkään eivät nouse valtatie tasoa ylemmäksi. Eritasoliittymien tiejärjestelyjä enemmän näkyviä tulevat sulkemaan valtatie varteen sijoitettavat melusteet. Melusteet kannattaa meluteknisestä näkökulmasta katsoen sijoittaa mahdollisimman lähelle melulähdettä, joten niiden vaikutus taajamakuvaan jää vähäiseksi ja lähinnä muutokset tapahtuvat valtatie näkymissä.

Eritasoliittymällä on vaikutuksia myös Joutsan keskustan maisemaan, koska ratkaisu edellyttää Yhdystien, Rantatie ja Huttulantien tasauksen laskemista yhteensä monen sadan metrin jaksolla. Lähtökohtaisesti tasauksen laskemisen vaikutukset ovat myönteisemmät kuin sen nostamisen. Merkittävimmät muutokset tapahtuvat valtatie varressa Huttulantien ja valtatie välisellä alueella ja huoltoaseman läheisyydessä. Muutoksia voidaan havainnollistaa alueen asemakaavoituksen yhteydessä, kun teiden lisäksi myös muu maankäyttö suunnitellaan yksityiskohtaisemmin.

Kuva 25. Ote valtatie 4 parantamisen aluevarausuunnitelman yleiskartasta (Y1-1, A-Insinöörit, 2019).

6.6 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Palveluiden alueet sijoittuvat nykyisten olemassa olevien palveluiden alueille. Palvelujen kehittäminen tapahtuu nykyisillä alueilla, missä laajeneminen on mahdollista kunnostamalla ja laajentamalla nykyisiä rakennuksia tai rakentamalla tilalle uusia rakennuksia. Päiväkotien ja koulujen rakentamistarvetta ei ole nähtävissä, mutta mikäli tarpeita ilmenee, julkisia palveluita voidaan edelleen kehittää nykyisillä paikoillaan, eikä uusia varauksia ole tarpeen osoittaa osayleiskaavassa. Tarvittaessa päiväkotitontin voi asemakaavoittaa myös pientalovaltaiselle asuntoalueelle yksittäisenä lähipalveluna. Yleiskaavamääräys mahdollistaa työtilojen sijoittamisen AP-alueille. Työtilojen mahdollistaminen tarkentuu asemakaavoituksella. Osayleiskaavan merkintä ei mahdollista työtilojen sijoittamista olemassa oleville asemakaavoitukselle asuntoalueille, ellei sitä ole voimassa olevassa asemakaavassa sallittu. On todennäköistä, että työtilojen mahdollisuus sallitaan asemakaavalla vain joillakin tietyillä asuntoalueilla. Osayleiskaavalla tämä on kuitenkin haluttu joustavasti mahdollistaa.

Uudet työpaikka alueet osaksi kirkonkylän taajamarakennetta, jolloin niiden saavutettavuus paranee myös jalan ja pyörällä. Muutenkin yleiskaavalla on pyritty parantamaan jalankulun ja pyöräilyn reittejä ja yhteyksiä. Osaksi tätä verkostoa kuuluvat ulkoilureitit, joita on jo nykyisellään paljon. Uusia reittejä on osoitettu niin, että muodostuu yhtenäisiä reittiverkostoja ja jotka ovat mahdollisimman monen asukkaan helposti saavutettavissa. Urheilupalvelut on osoitettu urheilu- ja virkistyspalveluiden alueina ja retkeily- ja ulkoilualueina, niiden osalta nykytilanne säilyy ja alueita voidaan edelleen kehittää.

Sillanlahden ranta-alueilla muuttuu virkistykseen käytettyä talousmetsää asuinpienalojen alueeksi. Toisaalta Sillanlahden rannoille on osoitettu virkistysaluetta rantaan ja uusi venevalkama.

Valtatien uusien liittymäjärjestelyjen myös suunnitellaan meluntorjuntatoimenpiteet, joiden ansioista liikenteen meluhaitat vähenevät valtatie ja Pertunmaantien varsilla. Osayleiskaavassa on osoitettu meluntorjuntatarpeen merkintä valtatie varressa oleville asumisen alueille ja Pertunmaantien varressa vilkkaimmin liikennöidylle osuudelle. Valtioneuvoston päätöksen mukaisten melutason ohjearvojen täyttyminen tulee selvittää tarvittaessa lupaharkinnan yhteydessä tai asemakaavan yhteydessä meluselvityksellä.

Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet on osoitettu osayleiskaavakartalle kohdemerkinnöin, jotta alueet tulevat tarvittaessa ennen rakentamistoimenpiteitä tutkittua ja kunnostettua.

Yleiskaava säilyttää taajaman omaleimaisen ilmeen, arvoalueet ja -kohteet ja antaa mahdollisuudet niiden edelleen kehittämiseksi. Sitä kautta myös Joutsan imago, yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja turvallisuus voivat kehittyä.

7 YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

7.1 Yleiskaavan oikeusvaikutukset

Lainvoimaisella yleiskaavalla on mm. seuraavia oikeusvaikutuksia:

- Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 42 § 1 mom.).
- Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyt yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 42 § 3 mom.). Yleiskaavan keskeiset periaatteet tulee ottaa huomioon asemakaavaa laadittaessa.
- Se ohjaa ja sitoo sekä kunnan omia viranomaisia, että muita viranomaisia kuten maanmittausviranomaisia, ELY-keskusta (MRL 42 § 2 mom.)
- Vahvistetun yleiskaavan määräykset sivuuttavat rakennusjärjestyksen määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset jäävät kuitenkin voimaan, mikäli yleiskaavassa ei ole näiden kanssa ristiriidassa olevia määräyksiä.
- Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43 § 1 mom.).
- Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa siitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 § 2 mom.).
- Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen (MRL 99 § 3 mom.).

Edellä on esitetty maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisia yleiskaavan oikeusvaikutuksia. Myös muissa laeissa on säännöksiä, jotka edellyttävät yleiskaavan huomioon ottamista niiden lakien mukaisissa menettelyissä. Näistä keskeisimpiä ovat tielait, maa-aineslaki, vesilaki, metsälaki, jätelaki, rakennusuojelulaki ja ympäristönsuojelulaki. Luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain huomioon ottamisesta säädetään vielä tarkemmin MRL 197 §:ssä.

7.2 Yksityiskohtainen suunnittelu

Osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena (MRL 42 §).

Rv-alueen osalta yleiskaava on laadittu MRL 72 §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, minkä johdosta yleiskaavaa voidaan käyttää kaava-alueen ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen perusteena. Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohteisesti siirretty AP-, AP-1 ja RA-alueille.

Muilla alueilla osayleiskaava toteutetaan asemakaavoituksella tai suunnittelutarveratkaisuilla. Uusien asemakaavoitettavien alueiden käyttöönottojärjestys määritellään tarkemmin kunnan kaavoitusohjelmassa ja päätöksenteossa.

Rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestystä, ellei kaavassa toisin määrätä.

Valtatien aluevaraus suunnitelmassa esitettyjä periaateratkaisuja tarkennetaan tiesuunnitelman laatimisen yhteydessä sekä katusuunnittelussa. Suunnitelmia havainnollistetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tai asemakaavoituksen yhteydessä.

Valtatien varrella ja muiden vilkkaasti liikennöityjen pääteiden/-katujen varsilla on asemakaavoituksen tai uudisrakentamisen, peruskorjausten ja laajennusten lupaharkinnan yhteydessä tarvittaessa laadittava meluselvitys, jotta voidaan varmistua valtioneuvoston päätöksen mukaisten melutason ohjearvojen täytymisestä melulle herkkien toimintojen osalta (esim. asuminen, hoitolaitokset, oppilaitokset ja päiväkodit).

Ulkoilureitit, puistot ja virkistysalueet toteutetaan hankekohtaisesti kaupungin päätösten ja suunnitelmien mukaisesti.

Asemakaavoituksen yhteydessä on tarvittaessa laadittava hulevesiselvitys ja annettava määräyksiä hulevesien alueellisesta tai kiinteistökohtaisesta viivyttämisestä. Uusien kaavoitettavien alueiden hulevesiä ei saa johtaa maantieoijiin. Lisäksi osayleiskaavassa on osoitettu ohjeelliset hulevesien viivytysrakenteiden paikat pääteiden varrelle sijoittuville uusille rakentamiseen tarkoitetuille aluevarauksille. Viivytystarve ja viivytysrakenteiden mitoitus määritellään yksityiskohtaisemmin asemakaavoituksen yhteydessä.

Valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvilla tai siihen rajautuvilla alueilla on asemakaavoituksen yhteydessä laadittava rakentamistapaohjeet alueiden täydennysrakentamista ja yleisten alueiden rakentamista varten.

Kirkonkylän keskeisillä alueilla Yhdystien, Jousitien, Rantatien ja Myllytien varsilla tulee kiinnittää erityistä huomioita taajamakuvan laadun parantamiseen ja viihtyisyyteen, jalankulku ja pyöräily-ympäristön ja reitien parantamiseen ja jatkuvuuteen sekä katu- ja muiden liikennealueiden rajaamiseen istutuksin tai rakennuksin.

Kirkonkylän keskustaa koskevissa asemakaavamuutosten yhteydessä on arvioitava modernin rakennusperinnön arvot ja suojelutarve.

Osa uusista asuntoaluevarauksista (AP) ja Kangasniementien varren työpaikka-alue (TP) sijoittuvat Joutsan pohjavesialueelle. Pohjavesialueelle on annettu yleiskaavassa yleismääräyksiä.

8 YLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

8.1 Suunnitteluorganisaatio

Yleiskaava on laadittu konsulttityönä A-Insinöörit Civil Oy:ssä Tampereella, jossa työstä on vastannut arkkitehti Sini Suontausta luonnosvaiheeseen 2020 asti ja arkkitehti Johanna Närhi luonnosvaiheen viimeistelystä alkaen.

A-Insinöörit Civil Oy:n suunnittelutyöryhmä

Johanna Närhi, arkkitehti, YKS 490

projektipäällikkö, maankäytön pääsuunnittelija (26.3.2020 alk.)

Sini Suontausta, arkkitehti, YKS 510

projektipäällikkö, maankäytön pääsuunnittelija (luonnosvaihe 2018-19)

Hanna Aitoaho, arkkitehti, YKS 525

maankäytön suunnittelija, pääsuunnittelijan varahenkilö

Jaana Virtanen, rakennusarkkitehti

maankäytön suunnittelu

Laura Puistovirta, DI

liikenteen asiantuntija

Jouni Turunen

suunnittelujohtaja, sopimusasiat

Petri Parkko, Luontoselvitys Kotkansiipi

luontoselvityksen vastuuhenkilö

Joutsan kunnan ohjausryhmään ovat kuuluneet kunnanjohtaja Harri Nissinen ja rakennustarkastaja Arttu Mönkölä (luonnosvaihe) sekä huhtikuusta 2020 alkaen tekninen johtaja Juha-Matti Näykki.

8.2 Suunnittelun vaiheet

Aloitusvaihe

- Kunnanhallituksen päätös kaavan vireille tulosta kaavoituskatsauksessa 2017 (§ 126)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä koko kaavatyön ajan
- Viranomaisneuvottelu (§ 66) 17.5.2018

Luonnosvaihe

- Yleisötilaisuus ja työpaja 8.10.2018
- Nettipohjainen kysely 7.-31.3.2019
- Luonnos teknisessä lautakunnassa 29.4.2020 (§ 28)
- Luonnosvaiheen asiakirjat nähtävillä 13.5.-12.6.2020

Ehdotusvaihe

- Osayleiskaavaehdotus teknisessä lautakunnassa (§)
- Osayleiskaavaehdotus nähtävillä

Hyväksyminen

- Joutsan kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan (§)

8.3 Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset

Osayleiskaavaluonnoksesta saatiin neljä lausuntoa ja 10 mielipidettä. Lausuntoihin ja mielipiteisiin on laadittu vastineet, jotka ovat kaavaselostuksen liitteenä. Kaavaluonnokseen tehtiin seuraavat muutokset ennen kaavaehdotuksen nähtävälle asettamista:

- Valtatien varresta poistettiin suojaviheralueita (EV).
- Valtatien varteen lisättiin meluntorjuntatarpeen merkintä kaikille valtatie lähisille asumisen alueille.
- Valtatien kaavamääräys muutettiin merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi ja määräystä tarkennettiin ELY-keskuksen pyynnöstä.
- Valtatien suuntaiseritasoliittymien välinen alue muutettiin kehittämisalueeksi (ke), liikennejärjestelyt tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.
- Korpilahdentien osuus uudelta eritasoliittymältä nykyiselle tielinjaukselle muutettiin ohjeelliseksi seututieksi (paikka tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa).
- Kaavakartalle lisättiin mahdollisesti pilaantuneiden maa-alueiden kohdemerkinnät (!).
- Kaavakartalle lisättiin rantavyöhykkeen merkintä (rv), koskee rantamitoituksen aluetta valtatie länsipuolella ja Sillanlahden pohjukassa.
- Kaavakartalle lisättiin sudenkorentojen esiintymisalueet (luo-5).
- Rakennussuojelukohteisiin lisättiin kirjaintunnukset sr. Rakennussuojelukohteiden ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kaavamääräyksiin lisättiin vaatimus pyytää lausunto korjaus- ja muutostöistä museoviranomaisilta.
- Kangasniementien varren työpaikka-alueita pienennettiin (TP) yksityisen maanomistajan toiveen mukaisesti, työpaikka-alueelle osoitettiin ohjeellinen kokoojakatu ja sen varrelle kävelyn ja pyöräilyn reitti.
- Valtatie 4 lähiselle TP-alueelle lisättiin jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeen merkintä.
- Osa kaava-alueen TY-alueista muutettiin T-alueiksi eli ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman toiminnan alueista tavanomaisiksi teollisuus- ja varastoalueiksi.
- Sillanlahden uuden AP-alueen ja rannan väliin osoitettiin virkistysaluetta (VL), jolloin osayleiskaavassa paremmin huomioidaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet
- AP/RM määräystä tarkennettiin: *Alueen käyttötarkoitusten sijainti ja keskinäinen laajuus määritellään tarkemmin asemakaavalla.*
- C-alueen määräystä tarkennettiin siten, että alueelle saa sijoittaa myös ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia toimitiloja.
- Kaavan yleismääräyksissä täydennettiin rantavyöhykettä koskevaa määräystä: Rv-alueen osalta yleiskaava on laadittu MRL 72 §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, minkä johdosta yleiskaavaa voidaan käyttää kaava-alueen ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen perusteena. Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti siirretty AP-, AP-1 ja RA-alueille.
- Yleismääräyksiin lisättiin hulevesien hallintaa koskevat määräykset. Lisäksi pääteiden varsille sijoitettaville uusille aluevarauksille osoitettiin ohjeelliset hulevesien viivytysrakenteiden paikat kohdemerkinnällä (hu).
- Yleismääräyksiin lisättiin valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä ja siihen rajautuvia alueita koskeva yleismääräys rakentamistapaohjeiden laadinnasta. Lisäksi yleismääräyksiin lisättiin määräyksiä Kirkonkylän keskeisten alueiden taajamakuvan laadun parantamiseen ja jalankulku- ja pyöräily-ympäristön ja reittien parantamiseen liittyen.

- Yleismääräyksiin lisättiin modernin rakennusperinnön arvoja ja suojelutarvetta koskeva määräys.
- Melua koskevaa yleismääräystä tarkennettiin.
- Maisemaselvitykseen lisättiin maankäytön suositukset.
- Kaavaselostusta täydennettiin monin paikoin ja kaavan vaikutusten arviointia täydennettiin.

8.4 Kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen tehdyt tarkistukset

Täydenty ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen.